अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

abhiyanweekly40@gmail.com

वर्ष : ३८ / अंक : ३२ / २०७७ फागुन २८ गते शुक्रबार / 12 Mar., 2021 / मूल्य रू. १०/-

ठुलो संख्यामा सांसदको पद रिक्त हुने !

काठमाडौ । सर्बोच्च अदालतले तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र मिलेर गठन गेको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीलाई अवैधानिक भन्दै नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रलाई पार्टी एकीकरण हुनुभन्दा अर्थात २०७५ जेष्ठ ३ गते भन्दा अगाडि कै अवस्थामा पुऱ्याई दिएको छ । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी गठन हुनुभन्दा पहिला नै ऋषिराम कट्टेलले नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी निर्वाचन आयोगमा दर्ता गरेका थिए । तर निर्वाचन आयोगले पहिला नै दर्ता भईसकेको पार्टीको नामसँग नाम जुधाएर नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रको एकीकरणपछि दबावको भरमा नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी नामक पार्टी दर्ता गरिदिएको थियो ।

कट्टेलले आफ्नो पार्टीसँग नाम जुधाएर फेरी नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी निर्वाचन आयोगले दर्ता गरिदिएको भन्दै उक्त पार्टीको दर्ता

>>> बाँकी ८ पेजमा

हामीलाई www.abhiyanonline.com मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

ताजा जनादेश नै उचित विकल्प

काठमाडौ । सर्बोच्च अदालतले नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी जस्का अध्यक्ष रहेका थिए केपी ओली र पुष्पकमल दाहाल । उनीहरूको पार्टीको दर्ता नै खारेज गरिदिएपछि अब नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपीओली रहेका छन् भने तत्कालिन माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल नै रहेका छन् । उनीहरूको पार्टी एकीकरणले वैधानिकता पाउन सकेन । अब ओली र दाहालले अलग अलग रूपमा पार्टी सञ्चालन गर्नुपर्ने बाध्यता रहेको छ । गएको निर्वाचनमा तत्कालिन नेकपा एमालेले प्रतिनिधिसभाको चुनावमा प्रत्यक्ष र समानुपातिक गरी जम्मा १ सय २१ सिट हाँसिल गरेको थियो भने माओवादी केन्द्रले ५३ सिट पाएको थियो । त्यही कारण खारेज भएको नेपाल

>>> बाँकी ८ पेजमा

आखिर झुके प्रचण्ड पनि

काठमाडौं । प्रचण्डले जत्ति कसले सराप्यो होला केपी ओलीलाई । देशका प्रधानमन्त्रीको लगौंटी पनि बाँकी नराखेर सराप्ने प्रचण्ड त आकाशतिर फर्केर पो थुक्दै रहेछन् । प्रचण्ड सपनाबाट ब्यूँझिएका छन्

>>> बाँकी ८ पेजमा

संयुक्त सरकार बन्न पनि कांग्रेसकै महत्वपूर्ण हात

मुलुक र जनताका हितका लागि ताजा जनादेश नै बेस

काठमाडौ । सर्बोच्च अदालतले तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण भएर गठन भएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको दर्ता नै खारेज गरिदिएपछि अब नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र नै अस्तित्वमा आएका छन् । यी दुई पार्टीको २०७५ जेष्ठ ३ गते एकीकरण भएको थियो । एकीकरण हुनु अघिसम्म नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपीओली रहेका थिए भने माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल रहेका थिए । दुवै पार्टीको एकीकरणपछि गठन गरिएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको अध्यक्षमा केपीओली र पुष्पकमल दाहाल रहेका थिए । पार्टी एकीकरण भएको ३ वर्ष नपुग्दै पार्टीभित्र विवाद सुरू भएको र त्यही विवादको समाधान गर्न नसकेकै कारण आली र दाहालबीचमा तित्तता बढ्दै गएकाले प्रधानमन्त्री ओलीले गत पुष ५ गते प्रतिनिधिसभाको विघटन गर्दै २०७८ साल बैशाख १७ र २७ गते नयाँ निर्वाचन गराउने घोषणा गरेका थिए ।

प्रधानमन्त्रीले प्रतिनिधिसभाको विघटन गरेपनि तत्कालिन नेकपामा दुई पक्ष भएको थियो । निर्वाचनको पक्षमा प्रधानमन्त्री सहित तत्कालिन नेकपा एमाले र प्रधानमन्त्री ओलीको पक्षमा रहेका माओवादी केन्द्रका केही नेताहरु लागेका थिए भने पुष्पकमल दाहाल पक्षमा

लागेका माधव नेपाल, झलनाथ खनाल, भीम रावल, योगेश भट्टराई, घनश्याम भुसाललगायतका पूर्व एमालेका नेताहरु प्रतिनिधिसभा विघटनको पक्षमा लागेर प्रधानमन्त्री विरूद्ध विष वमन गरिरहेका थिए नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण हुनुभन्दा केही वर्ष अघि नै ऋषिराम कट्टेलको नाममा नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी दर्ता भईसकेको भएपनि ओली दाहाल पक्षले निर्वाचन आयोगका पदाधिकारीहरूलाई दबाब दिएर पहिला नै दर्ता भएको पार्टीको नाम आफ्नो नाममा लिन सफल भएपछि आफ्नो नाममा दर्ता भएको पार्टी फेरी अरूको नाममा निर्वाचन आयोगले दर्ता गरिदिएको भन्दै ऋषि कट्टेलले सर्बोच्च अदालतमा ओली, दाहाल, नेपाल र निर्वाचन आयोगका विरूद्ध मुद्दा दर्ता गराएकोमा अदालतले फागुन २३ गते नेकपा ऋषिराम कट्टेलकै नाममा कायम हुने र ओली दाहालको नाममा दर्ता भएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको दर्ता खारेजी हुने निर्णय दिएपछि तत्कालिन अवस्थामा एकीकरण भएका नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र नै स्थापित भएका छन् । अदालतले यी दुवै पार्टी एकीकरण हुने भए संविधान, ऐन, कानुन र निर्वाचन ऐनलाई मध्यनजर राखेर एकीकरण हुन सक्छन् भन्ने आदेश दिएपछि नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र अलग अलग रूपमा अस्तित्वमा आएका छन् । अहिलेको अवस्थमा नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण हुन सक्ने सम्भावना न्यून रहेको हुनाले ओली सरकार संविधानको धारा ७६ को २ अनुसारमा पुगेको छ जसको अर्थ हो दुई वा दुई दल भन्दा बढीको सरकार ।

अदालतको आदेशपछि नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र अलग अलग अस्तित्वमा आएका भएपनि आजसम्म माओवादी केन्द्रले ओलीलई दिएको समर्थन फिर्ता लिएको छैन । संघीय संसदको प्रमुख प्रतिपक्षी दल सहित माओवादी केन्द्र र जनता समाजवादी पार्टी मिलेर अर्को सरकार निर्माण गर्न सक्ने सम्भावना भएपनि कांग्रेसले कुनै निर्णय नगरेको हुनलो माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल ओली नेतृत्वको सरकारलाई फाल्न आफूँ जस्तो सुकै त्याग गर्न तयार रहेको भन्दै कांग्रेस सभापति शेर बहादुर देउवा र जनता समाजवादीका नेताहरूको ढोका चाहार्न पुगेका भएपनि दुवै दलले सन्तोषजनक जवाफ नदिएपछि दाहाललाई छटपट्टी बढेको छ । अहिले नेपाली कांग्रेसका संघीय संसदमा ६३ सांसद भएपनि २ जना निलम्बनमा परेका

पुनरावलोकन प्राय असम्भव

काठमाडौ । नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीलाई निर्वाचन आयोगले दर्ता गरिदिएकोमा गम्भीर गल्तीको परिणाम अहिले नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रले नै भोग्नुपरेको छ । तत्कालिन निर्वाचन आयोगका पदाधिकारीहरूलाई दबाब दिएर पहिला नै दर्ता भईसकेको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी गठन गरिएको थियो । निर्वाचन आयोगको नियमावली र ऐन अनुसार एउटै नामबाट अलग अलग पार्टी दर्ता नहुने व्यवस्था भएपनि प्रधानमन्त्री केपीओली र पुष्पकमल दाहालले नेतृत्व गरेको नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण गरि २०७५ साल जेष्ठ ३ गते नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी गठन गरेका थिए । तर नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी २०७० सालमै ऋषिराम कट्टेलको नाममा दर्ता भईसकेको थियो ।

आफ्नो पार्टीको नामसँग नाम मिल्ने गरी अर्को पार्टी दर्ता गरिदिएको भनेर ऋषिराम कट्टेलले सर्बोच्च अदालतमा मुद्दा दर्ता गराएका थिए । निकै लामो छलफल र बहसपछि यहि फागुन २३ गते सर्बोच्च अदालतका माननीय न्यायाधिश वम कुमार श्रेष्ठ र कुमार रेग्मीको संयुक्त इजलासले ओली दाहालले दर्ता गरेको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको दर्ता नै खारेज गरिदिएपछि अब नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र नै अस्तित्वमा आएका छन् । त्यही कारण तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रबीचको एकीकरणले समेत बैधता गुमाएको हुनाले अब केपी ओली नेकपा एमालेको अध्यक्ष भएका छन् भने पुष्पकमल दाहाल माओवादी केन्द्रकै अध्यक्ष भएका छन् । अदालतको यो निर्णयले राजनीतिक क्षेत्रमा ठुलो तरङ्ग

>>> बाँकी ८ पेजमा

यसलाई भन्छन् यू टर्न

काठमाडौं । प्रचण्ड-माधव कित्तामा उभिएर केपी ओलीलाई पदबाट हटाइन्छ भन्दै केपी ओलीजस्ता नेता कम्युनिष्ट हुनसक्दैनन् भनेर सत्तो सराप गरेका बरिष्ठ नेता झलनाथ खनालले बुधवार मनको कुरा बोलेका छन्- यही सरकारलाई २ वर्ष टिकाउँछौं ।

यसलाई भनिन्छ, राजनीतिभित्रको राजनीति, नेताको यू टर्न ।

कोरोनाको सुइ हालेछन् क्यारे झलनाथ खनालले, बिग्रेको मति सप्रिएछ । अब सर्प पाल्न थप बजेट निकासा हुने पक्का छ ।

प्रचण्डको राष्ट्रपति बनाइदिने ललिपप चुस्दा चुस्दा सकिएछ क्यारे, झलनाथ ठेगानमा आए । अब ठेगानमा आउने पालो ओली मान्छे नै होइनन् भन्ने माधव नेपाल र

>>> बाँकी ८ पेजमा

नेपाल-खनाललाई महासंकट

काठमाडौ । सर्बोच्च अदालतले गरेको फैसलाले तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रको एकीकरण पछिको नेकपाको अस्तित्वलाई अस्वीकार गरेपछि फेरी मुलुकमा अर्को संकट थपिएको छ । सबैभन्दा अप्ठ्यारो अवस्थामा माधव नेपाल समूहका सांसदहरूमा परेका छन् । पुष्पकमल दाहाल पक्षमा रहेका माधव नेपाल सहितका झलनाथ खनाल भीम रावल सहितका तत्कालिन नेकपा एमालेका ३७ जति सांसद रहेका छन् ।

माधव नेपालले नेकपा एमालेलाई विभाजन गराएर दाहालसँग एकीकरण गर्न सक्ने सम्वैधानिक व्यवस्था भएपनि नेपाल पक्षमा नेकपा एमालेको केन्द्रीय समितिमा

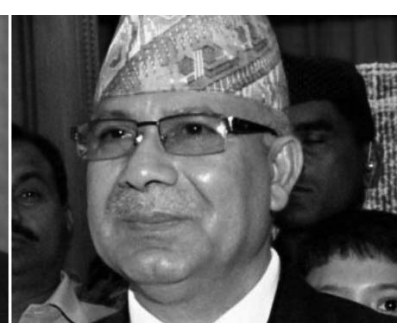

र संसदीय दलमा कम्तिमा ४० प्रतिशत पुऱ्याएको खण्डमा पार्टी विभाजन गर्न सक्ने भएपनि केन्द्रीय समितिमा ४० प्रतिशत पुगेपनि संसदीय दलमा ४० प्रतिशत सांसद नभएको हुनाले नेपालले पार्टी विभाजन गर्न सक्ने अवस्था देखिँदैन । नेपालको पक्षमा संसदीय दलमा ३७ जना मात्र रहेका र दल

>>> बाँकी ८ पेजमा

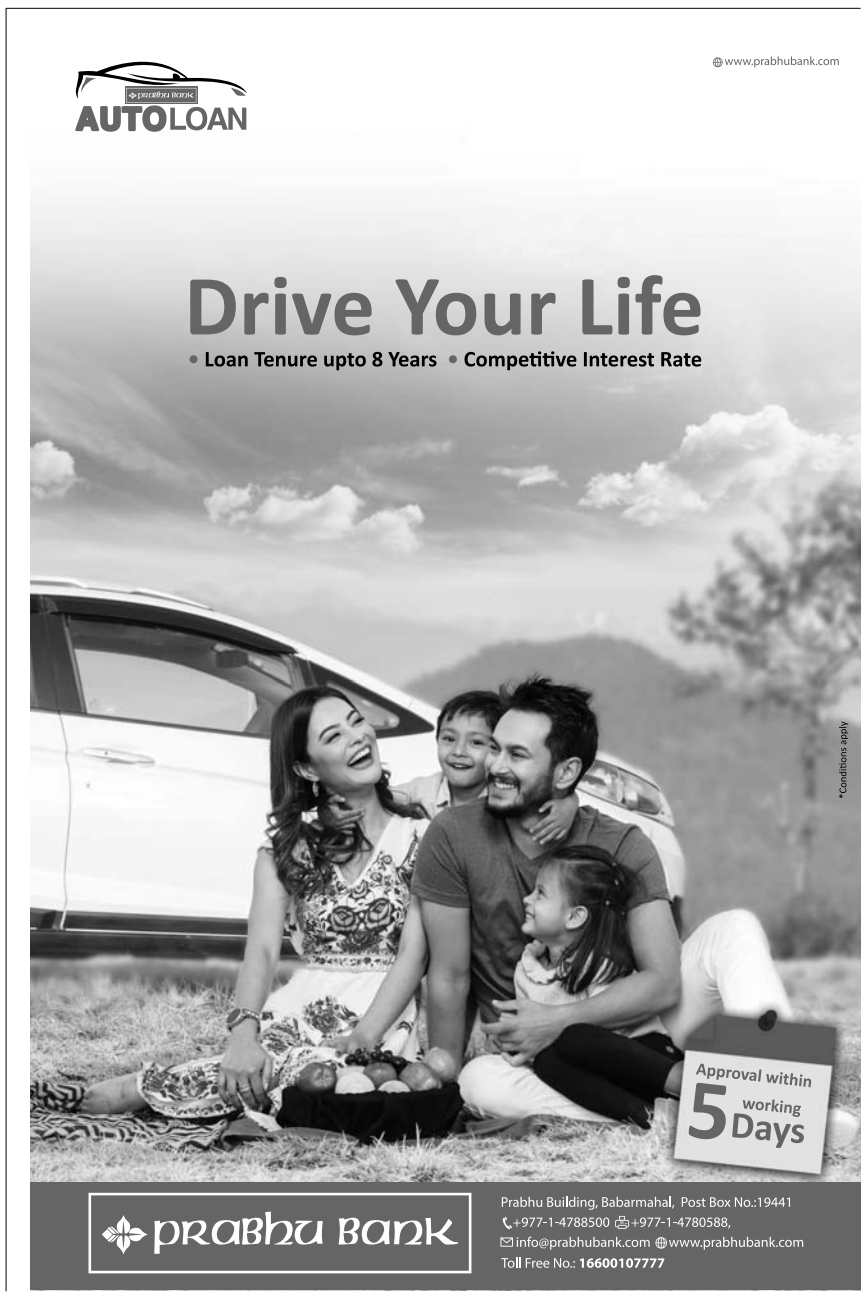

BRI: A ROAD MAP TO GLOBAL PROSPERITY

Mr Kabir

Prime Minister Imran Khan was right on money when addressing the second Belt and Road Forum in Beijing he said "In a world of geopolitical uncertainty, of rising inequality and barriers to trade, the BRI offers a model of collaboration, partnership, connectivity and shared prosperity. The phenomenal rise of China as world's world second biggest economy has also made it a major player on the global economic and political stage. There is almost a consensus around the world among diplomats, academicians and economists that BRI offers the world an alternative model of economic development.

The signing on to the BRI Vision by 122 States and 49 International Organizations is an indubitable acknowledgement of that reality. The Chinese model of development premised on partnership and shared economic prosperity also has cultural and political dimensions which can immensely contribute to promoting world peace and harmony.

Pakistan is the major partner and beneficiary of CPEC, a flagship project of BRI and as rightly pointed out by Prime Minister Imran Khan its benefits have already started having their impact on Pakistan's economy through increased supply of energy and development of infrastructure which has enabled the two countries to shift greater focus on socio-economic uplift, poverty alleviation, agricultural cooperation and industrial development emulating the Chinese model of poverty alleviation. He was right on mark to assert that this cooperation and collaboration for transformational change was characterized by deep-rooted friendship, partnership and brotherhood with China which remains strong, resilient and unbreakable and stood tall in the face of every challenge.

While informing the audience about setting up of special Economic Zones along the length of the Corridor in the second phase of CPEC he observed that it offered myriad of opportunities for Pakistani, Chinese and other foreign investors to take advantage of them. He specifically mentioned the opportunities in the domain of infrastructure development, Railways, Dams, IT and manufacturing.

Pakistan currently is confronted with an enormous economic melt-down and there are only two ways of orchestrating revival of the economy and setting the stage for sustained economic growth in the future. The first is encouraging and promoting investments in the industrial sector by the Pakistani investors which lead to a boost in Pakistani exports and second is inviting foreign investments through liberal policies.

Foreign direct investments are a preferred substitute for loans. They act as a propeller for generating employment and enhancing the GDP growth. For Pakistan which is already groaning under the unbearable weight of foreign loans, foreign direct investments are like a life line and all efforts need to be focused on that aspect. The special economic zones to be set up along the corridor have the potential for acting as a catalyst to transformational change in the economic profile of Pakistan and could create a win-win situation both for Pakistan and would be investors in those zones. That was the strategy adopted by China to lift 800 million people out of poverty and achieved upper middle-income status.

The Prime Minister also emphasized the need among the participating countries in BRI for collaborative efforts for mitigating effects of climate change, establishment of BRI Tourism Corridor, Establishment of Office of Anti-Corruption Cooperation to combat white-collar crimes, Creation of Poverty Alleviation Fund and making efforts for further liberalization of trade and investment flows. In the permeating global situation the recipe suggested the Prime Minister provides the best chance to overcome the challenges in the identified domains through collective efforts.

Climate change is probably the biggest challenge facing humanity at the moment and has already affected every country around the world with debilitating effect, particularly the developing countries. Pakistan ranks seventh among the ten most affected countries due to climate change. Scientists have warned the world leaders of the impending dangers if the phenomenon was not tackled through collaborative efforts on top priority basis. Promotion of tourism would also cement cultural ties among the BRI countries giving further boost to the developmental efforts. Poverty and corruption are surely the bane of socio-economic development where ever they exist and they can only be tackled through concerted joint efforts.

Chinese model of development, poverty alleviation and fighting corruption is worth emulating. The policies pursued by China over the last forty years not only led to poverty alleviation but have also made China a country which accounts for 30 per cent of global GDP and a trade partner of over 120 countries as well as a consumer market which generates huge profits for foreign companies and investors. China now is the third biggest source of direct foreign investment. It touched the threshold of $ 125 billion in 2017. China also holds foreign exchange reserves of $ 3 trillion which is the biggest in the world.

The BRI launched by President Xi Jinping in 2013 aims to connect China with Asia, Europe and Africa via land and sea-based infrastructure. It is a game changing mega economic initiative that introduces a new age of economic globalization which can help the developing countries in poverty alleviation and achieving sustained economic growth. Pakistan rightly feels proud of her association with CPEC and one of the pioneers and participant of this imaginative effort which promises win-win situation for all the participating countries.

The economists believe that with the completion of all the projects under CPEC by 2030 there would be an addition of 2% to the already existing GDP growth rate. Pakistan will hopefully enjoy energy security which is a vital ingredient in the industrial development. The envisaged connectivity of Pakistan with other regional countries, particularly central Asian nations would make Pakistan a hub of regional economic activity with perennial benefits.

Political Fault Lines, Moving India towards Disintegration

M Kabir

At this critical hour, the world's countries are coping with the Coronavirus pandemic (COVID-19) which has killed more than 126,738 persons and infected 1,999,787 people (Up to April 13, 2020). Unlike Pakistan, it has badly affected India and its people, targeting the country's economy. Hours after the Indian Prime Minister Narendra Modi announced the extension of the coronavirus-enforced lockdown till May 3, 2020, a large number of migrant workers who earn daily wages came out on roads across India demanding transport arrangements to go back to their native places. But, it is regrettable that instead of controlling the coronavirus outbreak, the Modi-led BJP government continues especially anti-Muslim and anti-Pakistan extremist policies, while also targeting other minority groups. In fact, the ideology of Hindutva (Hindu nationalism) is the genesis of Hindu terrorism, having co-relationship with it, India's political fault lines are based upon the discriminatory system of caste and religion. These trends in Indian politics have become the staging ground for all the national movements and wars of liberation. Indian anti-Muslim and anti-Pakistan approach is also part of India's fault lines politics.

Since Narendra Modi, the leader of the ruling party BJP became the Indian Prime Minister in 2014, he started implementing the ideology of Hindutva. Under his regime, persecution of religious minorities such as Dalits, Sikhs, Christians and particularly Muslims, including even of lower cast-Hindus might be cited as instance. In this regard, the Indian Citizenship Amendment Act 2019 (CAA), passed by the Indian Parliament further exposed the discriminatory policies of the Modi government. The CAA coupled with the National Register of Citizens (NRC) is mainly against Muslim immigrants particularly from Pakistan, Bangladesh and Afghanistan. Since December 15, 2019, daily mass protests, even by the moderate Hindus have been taking place across every state in India against the CAA and the NRC, which resulted into killing of more than 100 persons and injuring 800-mostly Muslims by the police and fanatic Hindus, Modi-led regime has not withdrawn the CAA/NRC. More than seven months have been passed. But, the Indian extremist government led by the fanatic Prime Minister Modi continued lockdown in the Indian Occupied Kashmir (IOK). While, Indian fanatic rulers are also escalating tensions with Pakistan to divert attention from the drastic situation of the (IOK), and have continued shelling inside Pakistani side of Kashmir by violating the ceasefire agreement in relation to the Line of Control (LoC).

Notably, on August 5, 2019 Indian Premier Modi's government ended the special status of the Jammu and Kashmir by abolishing articles 35A and 370 of the Constitution to turn Muslim majority into a minority in the Indian Held Kashmir. Implementing the August 5 announcement, the Indian central government issued a notorious map on October 31, 2019. In accordance with it, Jammu and Kashmir was bifurcated into two union territories—Jammu and Kashmir and Ladakh. Besides Pakistan, China also rejected the Indian map. In this respect, China objected to the bifurcation of Jammu and Kashmir into two union territories as "unlawful and void", saying that India's decision to "include" some of China's territory into its administrative jurisdiction "challenged" Beijing's sovereignty. The border dispute between New Delhi and China, which remains unsettled, has increased tension between the two countries.

It is mentionable that the former Soviet Union which had subjugated the minorities and ethnic groups in various provinces and regions through its military disintegrated in 1991. New Delhi has been acting upon similar policies in some way or the other. However, India, dominated by politicians from the Hindi heartland—Hindutva has been using brutal force ruthlessly against any move to free Assam, Kashmir, Khalistan, Mizoram, Nagaland, Tamil Nadu and Tripura where wars of liberation continue in one form or the other. Due to the discrimination against the Sikh community, Sikhs have been fighting for Khalistan as an independent state. In recent years, Maoist intensified their struggle by attacking official installments. In this context, Indian media admitted that Maoists have entered the cities, expanding their activities against the Indian union. On 22-23 April 2018, at least 39 Maoists were killed in an alleged encounter with Indian security forces in district Gadchiroli. Maoist uprising is the second major freedom movement after that of the Occupied Kashmir.

Tamil Nadu is another area where separatist movements are haunting the federation of India.

And the seven states of Northeastern India, which are called the 'Seven Sisters' are ethnically and linguistically different from the rest of the country. These states are rocked by a large number of armed and violent rebellions, some seeking separate states, some fighting for autonomy and others demanding complete independence. These states which include Assam, Arunachal Pradesh, Meghalaya, Manipur, Mizoram, Nagaland and Tripura, accuse New Delhi of apathy towards their issues. Illiteracy, poverty and lack of economic opportunities have fueled the natives' demand for autonomy and independence. As regards the state of Assam, the BJP-led alliance has been targeting the 4 million Assamese Muslims who are being denied Indian citizenship under the NRC.Undoubtedly, these states have witnessed various sorts of India's state terrorism, but, did not stop their struggle. Instead of redressing the grievances of the people by eliminating injustices against them, the Modi-led Indian regime is depending upon ruthless force to crush these extremist and secessionist movements. Therefore, India's unrealistic counterinsurgency strategy has badly failed.

It is of particular attention that Indian Minister of External Affairs Jaswant Singh who served the BJP for 30 years was expelled from the party for praising Mohammad Ali Jinnah [Founder of Pakistan] and echoing the pain of the Indian Muslims in his book, "Jinnah: India, Partition, Independence."

Pointing out the BJP's attitude towards the minorities, Singh wrote: "Every Muslim that lives in India is a loyal Indian…look into the eyes of Indian Muslims and see the pain." He warned in his book, if such a policy continued, "India could have the third partition."

We can conclude that Modi's "New India", which is "Meta Nationalism", is transforming the country into a "fascist and extremist India", as Modi is intolerant and inflexible to any kind of opposition. So, Prime Minister Narendra Modi's extremist policies based upon political fault lines are moving India towards disintegration like the former Soviet Union.

२०६५ सालको कोतपर्वले यो दिन ल्यायो

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

२०६५ साल जेठ १५ गते संविधानसभाको पहिलो बैठक डाकियो, कांग्रेसका वृद्ध नेता कुलबहादुर गुरूङले सभापतित्व गर्ने निधो पनि भयो । गिरिजाप्रसाद कोइराला प्रधानमन्त्री थिए । प्रचण्डले गणतन्त्र नेपालको पहिलो राष्ट्रपति तपाईं भनेर गिरिजाप्रसादलाई पूर्ण विश्वास दिलाइसकेका थिए । प्रधानमन्त्री गिरिजाप्रसाद कोइराला हच्किए र उनका तर्फबाट चुनाव हारेका कृष्णप्रसाद सिटौलाले गणतन्त्र कार्यान्वयनको प्रस्ताव टेबुल गरे, सबैले टेबुल ठोके, लोकेन्द्रबहादुर चन्दले समेत टेबुल ठोकेका थिए, प्रस्ताव पास भयो । टेबुल ठोकेर राजतन्त्रात्मक नेपालमा गणतन्त्र आयो ।

किन, केका लागि, कसको अभिष्ट पूरा गर्न ? जनआन्दोलनको निरङ्कुशता विरोधी जनादेश कसरी राजतन्त्र उन्मूलन गर्ने एजेण्डा बन्यो ? यो एजेण्डाका लागि दबाब दिने को को थिए, कहाँ कहाँबाट दबाब आएको थियो । कुलबहादुर गुरूङ ज्यूँदै छन्, उनी भनिरहेका छन्- मैले दबाब रोक्न सकिन, मलाई बाध्य पारिएको थियो ।

१५ वर्षपछि पनि सवाल उठिरहेकै छ । यो रक्तपात विहिन कोतपर्व नै थियो । यो कोतपर्वले नेपाललाई आजको लथालिङ्ग, अभिभावकविहिन अवस्थामा पुऱ्यायो ।

यतिबेला नेपाल सङ्कटग्रस्त छ । भारतले नेपालको भूमि अतिक्रमण गरेर आफ्नो नक्सामै हाल्यो । एमसीसी र ब्लुडट नेट मिसाइल नै बोकेर नेपाल छिरेको छ । यो प्रस्ताव नेपालका लागि निल्नु न ओकल्नुभएको छ । नेपाललाई भारतीय प्रभावमा सुरक्षित राख्न खोजिरहेको भारत अमेरिकी रणनीति र अमेरिकी कूटनीतिक जोल्टको परिधिमा पर्दै गएको छ ।

भारतसँग १५ लाख सेना छ, नेपालसँग १ लाख सेना, कहाँ भारत कहाँ नेपाल भनेर हेयको दृष्टिले कूटनीतिक मर्यादा नाघेर भारतले जसरी तर्साउने राजनीति गरिरहेको छ, यथार्थमा भारत अमेरिकी जालमा परिसकेको भिंगाभन्दा बढी केही होइन । बाइबल पढ्नेले पढे हुन्छ- २१औं शताब्दी एङ्लो रेसको शताब्दी हो ।

त्यो भारतले तर्साउने नेपाललाई मात्र हो, जसले २०४६ सालको आन्दोलनका समयमा विदेश सचिव एसके सिंहलाई पठाएर राजासँग नेपालको परराष्ट्र, रक्षा, सुरक्षा र जलस्रोत भारतको जिम्मा दिने भए आन्दोलन रोकिदिने लालच देखाएका थियो । २०६३ सालमा सांसद करन सिंहलाई पठाएर ७ राजनीतिक दलका माँग मान्न बाध्य पारियो । नेपालमा अहिले जे छ, भारो पश्चिमाको उद्देश्यमात्र छ । भारतको हैसियत चीनले बुझेको छ । जसरी १९६२ मा युद्धबाट बहादुरीका साथ पिछे हटेंगे भन्न भारत बाध्य भएको थियो, भुटानको दोक्लाममा पनि गत वर्ष भारत बहादुरीका साथ पिछे हटेकै हो । अहिले लद्दाख, गलवानमा चीनले भारतको पसिना कढाइरहेको छ । केही वर्ष अघि सीमाविवाद बढेपछि चीनले रातको १ बजे बेइजिङस्थित राजदूत निरूपमा राव मेनन (जो विश्व प्रभावकारी महिला मानिन्छिन्) लाई समन जारी गऱ्यो । एकघण्टा कुराएर सातो लिएर पठाएको थियो । भोलिपल्ट भारतले दिल्लीस्थित राजदूतलाई रातमा होइन, अफिस टाइममा बोलाएर स्पष्टीकरण दिनुपरेको घटनाले भारतको हैसियत प्रष्ट हुन्छ । अहिले भारतका राजदूत बिनयमोहन क्वात्रा नेपाललाई तर्साउने र बसमा पार्ने सपेराजस्ता देखिन्छन् । कूटनीतिक भद्रतामा छैनन् उनी । उपरखुट्टी लगाएर मन्त्री, प्रधानमन्त्री भेट्छन् ।

वर्तमान विश्वमा अमेरिका, रूस र चीन सुपर पावर हुन् । वैज्ञानिकहरु भन्छन्- अमेरिकासँग विश्वलाई दुईपटक र रूससँग सातपटक समाप्त पार्ने हतियार छ । चीनसँग के कति हतियार छ, खुलेको छैन तर रूस र चीन निकट छन् । रूसका पुटिन र चीनका सी चिनफिङको बढ्दो मित्रता, उत्तर कोरिया र पाकिस्तानको आणविक विकासले चीनलाई शक्तिशाली बनाउँदै लगेकोमा भारो अमेरिकी धुरी असिन पसिन हुन पुगेको हो । चीनका १८ छिमेकी छन्, भारतबाहेक कुनै छिमेकी रूष्ट देखिदैनन् । भारतका १४ छिमेकी राष्ट्र छन्, भारतसँग मन नदुखाउने कुनै छिमकी छैनन् । यसबाट थाहा हुन्छ भारत कति कमजोर छ । सम्मान दिने सम्मान आर्जन गर्ने चीनको कूटनीति सफल मानिन्छ ।

इसाइ र मुसाइकरण । मुसाइकरण फाट्टफुट्ट हो । त्यो पनि पाकिस्तानी आतंककारीका नाममा भारतीय आईबीको चलखेल हुनसक्छ । नेपालबाट पाकिस्तानी आतङ्कवादी घुसपैठ भइरहेको प्रचार गरिरहेछ भारत । नेपालले लामो समयदेखि खुला सीमा नियमन गर्न, आवश्यक परे मुख्य नाकाबाहेक तारजाली लगाउने कुरा उठाउँदा भारत एउटा कानले सुनेर अर्को कानले उडाउँछ । मोदी र ओलीको सहमतिमा गठित प्रबुद्ध समूहको रिपोर्टमा यही कुरा उल्लेख छ । कहिले रोटी बेटीको सम्बन्ध, कहिले सानो भाइ ठान्छ भारत । भारत नेपाललाई समानताको दृष्टिले हेर्दैन । भारत नेपालसँग युद्धको जस्तो तनावपूर्ण स्थितिबाट अस्थिरता निर्माण गरेर समस्या छैन भनिरहेको छ ।

पश्चिमा यसकारण पनि नेपालमा सक्रिय छन् । उनीहरु चीनबाट ताइवान र तिब्बतलाई अलग्याउन चाहन्छन् ।

बढ्दो उकुसमुकुसबाट नेपाली निस्कने कसरी, बाघ भिङन्तबाट नेपाललाई बचाउने कसरी ? जान्नेबुझ्नेहरु पार्टीका कार्यकर्ता बनेका छन्, सोझासाझाहरु अभिभावक विहीन टुहुरा नियति भोगिरहेका छन् । देश- बनमारा झार र रूखविरूवामारा ऐंजेरू हल्किएको खोरिया बनिसक्यो । चेतना छ, चेतनाले मान्छेहरूलाई सक्रिय पारेजस्तो लाग्दैन । कांग्रेसका लौहपुरूष स्व.गणेशमान सिंहले भनेजस्तो जनता भेडा हुन्, राष्ट्रिय जनमोर्चाका नेता चित्रबहादुर केसीले भनेजस्तो संसद भेडीगोठ हो । पद्धति लोकतन्त्र, पद्धतिका अंसियार भेडाजस्ता, पद्धतिका सञ्चालक भेडा, दुई खुट्टे जनावरशाला बन्यो लोकतन्त्र ।

एउटा राजा फालेर सिंहदरवारमा २५, प्रदेशमा ७, जिल्लामा ७७, महानगरमा ६, उपमहानगरमा ११, नगरमा २७६, गाउँपालिकामा ४६० र वडासम्म ६७४३ राजाहरु जन्माइएका छन् । प्रधानमन्त्री र राष्ट्रपति त बादशाह, बादशाही नै भइहाले ।

बरू राजतन्त्र नै ठिक भन्ने माओवादी नेता जनार्दन शर्माका मुखबाटसमेत निस्क्यो । प्रचण्ड असफलताले वाक्क छन्, केपी ओली सबैलाई बाबुसाव बन्नुपर्ने भनेर दिक्क छन्, पार्टीइतरहरु झन ठूलो निरङ्कुशता आयो भनिरहेछन् । विदेशीहरु विश्वास गुमायो नेपालले भन्छन् । खुशी र चैन कसैलाई छैन, सबै छटपटीमा छन् । राजा फाल्नेहरु लघुताभाषमा छन्, राजाको हौसला बुलन्द छ । 'म सडकमा निस्किएँ भने परिवर्तनको आँधी आउँछ' भन्ने पूर्वराजालाई थाहा छ तर उनी राजनीति गर्नेहरूको बुद्धि बंगारो पलाओस् भन्ने प्रतिक्षामा छन् ।

हुन त नेपालबाट राजतन्त्र फालिएपछि चीनले नेपाल नियालेको मात्र छ । विगत केही वर्षमा चीनले ३ पल्ट पूर्वराजालाई निम्त्यायो । अधिराजकुमारी हिमानी शाहलाई ५ पल्ट स्वागत गऱ्यो । थाइलेण्डमा पटक पटक पूर्वराजासँग बरिष्ठ अधिकारी पठाएर छलफल गऱ्यो । २०७६ सालमा स्वयम् चीनका राष्ट्रपति नेपाल आए । राष्ट्रपति सी भारतका प्रधानमन्त्री मोदीसँग वान टु वान वार्ता गरेर नेपाल आएका थिए । राष्ट्रपतिले रात्रिभोजको आयोजना गरिन् । त्यो रात्रिभोजमा एकसिट खाली नै रह्यो । त्यो सिट यियो- राष्ट्रपति सीका विशेष सल्लाहकारको । उनी त्यति नै बेला निर्मल निवास पुगेका थिए पूर्वराजासँग छलफल गर्न । फर्कनुअघि राष्ट्रपतिले सीले चीनविरूद्ध लाग्नेलाई धुलोपिठो पारिन्छ भनेर भारत र पश्चिमालाई सन्देश दिएर गए । बुझ्नेलाई हनुमन्ते पारि हो यो ।

केही वर्ष अघि भारतको २२ जनाको वार्ताटोली चीन जानु थियो । चीनले २१ जनालाई भिसा दियो, एकजनालाई दिएन । किन भनेर प्रश्न गरे भारतको विदेश मन्त्रालयका अधिकारीले । चीनले भनिदियो- एकजना अरूणाचल प्रदेशका रहेछन्, उनी त चीनकै नागरिक हुन्, उनलाई भिसा चाहिदैन, जहिले आए पनि स्वागत छ ।

यता भारतका स्थल सेनाध्यक्ष, रअप्रमुख, विदेश सचिवले नेपाल भ्रमण गरेका छन् । भ्रमणपछि नेपालको राजनीतिक हालत के हो, यतिबेला संसदतिर हेरे प्रष्ट हुनेछ ।

चुरो कुरो, नेपाली नेता, प्रशासक, विचारकहरूले विश्वास गुमाउँदै गएका छन् । देश भित्र र बाहिर सबैलाई नेपालमा मूलथामको खाँचो खड्किरहेको छ । जो छन्, खन्चुवा छन् । त्यो टलर पर्सोन्यालिटी पूर्वराजा बाहेक अरु कोही देखिएका छैनन् ।

यतिबेला नेपाल सङ्कटग्रस्त छ । भारतले नेपालको भूमि अतिक्रमण गरेर आफ्नो नक्सामै हाल्यो । एमसीसी र ब्लुडट नेट मिसाइल नै बोकेर नेपाल छिरेको छ । नेपाललाई भारतीय प्रभावमा सुरक्षित राख्न खोजिरहेको भारत अमेरिकी रणनीति र अमेरिकी कूटनीतिक जोल्टको परिधिमा पर्दै गएको छ ।

पढथ्यौ हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौं ।

- अभियानवाणी

अभियान
साप्ताहिक

सम्पादकीय

अस्थिरताका खेलाडी दाहाल नै होइनन् र ?

२०७५ फागुन २४ गते नेपालमा पृथकतावादी आन्दोलनको समाप्त भएको थियो। त्यसदिन सरकार र डा. चन्द्रकान्त (सिके) राउत स्वतन्त्र मधेश गठबन्धनबीच ११ बुँदे सहमति भएको थियो। त्यसैगरी २०७७ फागुन २० गते अर्को अतिवादी राजनीतिक दल नेत्रविक्रम चन्दले नेतृत्व गरेको दलसँग सरकारले ३ बुँदे सहमति गरेको छ। यी दुवै सहमतिमा गृहमन्त्री रामबहादुर थापाले हस्ताक्षर गरेका थिए भने उक्त दुवै हस्ताक्षर भएको घोषणा भने राष्ट्रिय सभागृहबाटै भएको थियो। नेपालमा बहुदलीय व्यवस्थाको पुर्नस्थापना पछि अनेक प्रकारका पृथकतावादीहरूको उदय भएको थियो। पछिल्लो सममया मुलुकको राजनीतिक अवस्था राजनीतिक दलहरूकै कारण संकटमा पर्दै गएको छ। खास गरेर नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीभित्र उत्पन्न भएको विवादकै कारण मुलुकमा संकट उत्पन्न हुन सक्ने सम्भावना देखिएको छ। नेकपाको विवाद समाधान नभएसम्म मुलुकले निकास नपाउने र विवाद समाधान भएपनि राजनीतिक दलहरू भित्रको आन्तरिक द्वन्द्वले गर्दा जनताले पाउनुपर्ने सेवा सुविधाबाट बञ्चित हुन सक्ने सम्भावना जिवितै रहेको छ।

विगतको प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र तालमेल गरेर निर्वाचनमा गएका हुनाले उनीहरूले प्रतिनिधिसभा, प्रदेशसभा, राष्ट्रियसभा र स्थानीय तहमा राम्रो परिणाम ल्याउन सफल भएकाले गर्दा नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रको एकीकरण भएको थियो। नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण नभई एक्लै निर्वाचनमा गएका भए नेपाली कांग्रेस नै सबैभन्दा ठुलो पार्टी हुने निश्चित भएकाले गर्दा मात्र उसलाई रोक्न दुई ठुला कम्युनिष्ट पार्टी एकीकरण भएका थिए। एकीकरणको बेला तत्कालिन नेकपा एमालेका अध्यक्ष समेत रहेका केपी ओली र माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल दुवैलाई पार्टी अध्यक्ष बनाइनु नै समस्याको जड थियो। ओली पार्टीभित्रैबाट निर्वाचित अध्यक्ष रहेका भएपनि दाहालले पार्टी भित्र आजसम्म निर्वाचन नलडेका र बहुमतको भरमा टिके अध्यक्ष हुँदै आएका व्यक्ति हुन्। दुवै पार्टी एकीकरण पश्चात् दाहालमा एक प्रकारको दम्भ बढेको थियो। माओवादी केन्द्र एक्लै निर्वाचनमा लडेको भए दाहालको चुरीफुरी उहिल्यै समाप्त हुने थियो। एक्लै निर्वाचनमा लडेको अवस्थामा दाहालको पार्टी संसदमा तेस्रो अवस्थामा पुग्ने निश्चित भएकाले एमालेसँग पार्टी एकीकरण गर्न उनी राजि भएका थिए। दुवै पार्टीको नाम कम्युनिष्ट भनिएपनि वास्तवमा उनीहरू कम्युनिष्ट थिएनन्, जनतालाई झुक्याउनका लागि मात्र कम्युनिष्टको खोल ओढ्ढेका थिए भने अहिले त्यो प्रष्ट भएको छ। आफूहरूलाई कम्युनिष्ट भन्नेहरूको व्यवहार हेर्दा उनीहरूको रहनसहन बोलचाल सामन्तीको भन्दा कम छैन। सत्ता स्वार्थका लागि उनीहरू एकले अर्कोलाई सिध्याउने खेलमा सक्रिय भएका छन्। अहिले नेकपाभित्र देखिएको विवाद पनि सत्ता खेल नै थियो। दलहरू विभाजित हुन सैद्धान्तिक मतभेद आवश्यक हुन्छ तर नेकपाको अहिलेको विवाद भनेको सैद्धान्तिक नभएर सत्ता स्वार्थकै हो भन्ने प्रष्ट भएको छ।

केपी ओली पहिलो पटक प्रधानमन्त्री बन्दा मुलुक असहज अवस्थामा थियो। भारतले अघोषित रुपमा नेपालमाथि नाकाबन्दी लगाएको थिए। आवश्यक पर्ने सामानको हाहाकार थियो। त्यति हुँदापनि जनता ओली नेतृत्वको सरकारका विरुद्धमा सडकमा उत्रिएका थिएनन्। जनताले सरकारलाई पूर्ण रुपमा समर्थन गरेका थिए। ओलीले त्यसबेला देखाएको राष्ट्रवादकै कारण गएको प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा कम्युनिष्ट पार्टीले झण्डै दुई तिहाई मत ल्याएको सत्य वास्तविकतालाई पुष्पकमल दाहाल र माधव नेपाल पक्षले पचाउन नसकेकै हुनाले अहिले नेपालभित्र विवाद सिर्जना भएको हो। नेकपाको विवाद समाधान हुन नसकिरहेको बेला ओली दाहाल दुवै पक्षले एकले अर्को पक्षलाई तल्लो स्तरको भाषा प्रयोग गरी गाली गलौजमा उत्रिएका थिए। पुष्पकमल दाहालले त ओलीलाई कुहिएको अण्डा समेत भन्न भ्याएका छन्। हिजोसम्म सँगै बस्दा तिनै ओली दाहालको लागि हिरा भएका थिए तर स्वार्थ बाझिएपछि उनी कुहिएको झण्डा भए भने कुहिएको अण्डामा बसेका व्यक्ति दाहाल पनि कुहिएकै अण्डा हुन् भनेर जनताले किन नभन्ने त ?

पुष्पकमल दाहालले २०६२/६३ को आन्दोलनपछि गरेका काम कारबाही हेर्दा उनी सँधै विवादको घेरामा नै देखिन्छन्। सँगै आन्दोलनमा रहेका आफ्ना गुरु मोहन बैद्य लगायतका अन्य धेरै नेता तथा कार्यकर्ताहरूले उनलाई छोडिसकेका छन्। आखिरी किन ? जहिलेसुकै पनि विवादको घेरामा रमाउने दाहालको प्रवृत्तिकै कारण अहिले नेकपा विभाजनको संघारमा पुगेको हो। सैद्धान्तिक विवाद उत्पन्न भएको खण्डमा राजनीतिक दल विभाजन हुन सक्छन् त्यो प्रक्रिया ठीक भएपनि व्यक्तिगत स्वार्थमा लागेर दल विभाजन गर्नु भनेको जनता र राज्यलाई धोका दिनु हो। पुष्पकमल दाहालले केही समय पहिला भनेका छन् आफूलाई पुरानो घर भत्काएर नयाँ बनाउन आनन्द आउँछ भनेर। अहिले त्यसैकारण उनले नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी विभाजन गराउन लागि परेका थिए। नेपाली जनताले कम्युनिष्टलाई विश्वास गरेर झण्डै दुई तिहाई मत दिएका थिए तर जनताको मतलाई कम्युनिष्टहरूले बचाईराख्न सकेनन् किन त ? त्यसको सिधै उत्तर हो व्यक्तिगत स्वार्थ। केपीओलीलाई पाँच वर्षसम्मै प्रधानमन्त्री रहिरहने बचन दाहालले नै दिएका थिए तर किन आज तिनै ओलीलाई उनी पदबाट हटाएर आफू प्रधानमन्त्री बन्न खोजिरहेका छन् ? ओलीले राष्ट्र र जनतामाथि के त्यस्तो अपराध गरे ? त्यसको प्रमाण जनतालाई दिन किन उनीहरूले सकिरहेका छैनन् ? विगतमा पनि दाहालले गिरिजाप्रसाद कोइराला, शेर बहादुर देउवा, डा. बाबुराम भट्टराई, माधव नेपाल, झलनाथ खनाल र केपी ओलीलाई समेत धोका दिईसकेका हुनाले अहिले दाहाललाई पत्याउन सकिने अवस्था देखिएको छैन।

पहिलो संविधानसभासभाले संविधान निर्माण गर्न सकेन किन ? त्यस बेला तत्कालिन माओवादी नै संसदमा ठुलो दल रहेको थियो। तर ऊ संविधान निर्माण गर्न असफल भयो। दोस्रो संविधानसभाको निर्वाचनमा नेपाली कांग्रेस ठुलो दल भएकै कारण र तत्कालिन नेकपा एमालेका नेता रहेका केपीओलीकै कारण मात्र संविधान निर्माण भै लागु भएको सत्य वास्तविकता हो। त्यसलाई नजर अन्दाज गर्न मिल्दैन, जुन व्यक्तिले संविधान र व्यवस्थालाई बलियो बनाउन गलत बाटो समातेकालाई संविधानको मूलधारमा ल्याउन सफल भए तिनै व्यक्तिलाई संविधाको हत्या गर्ने प्रयास गरे भन्नुको अर्थ के ? नेपाल र नेपाली जनताको लागि सरकार चाहिने हो भारतलाई सजिलो हुने गरी सरकार बनाउनुपर्दछ भन्नु दाहालको अर्को राष्ट्रघात हो भन्ने हामीले ठानेका छौं।

२०५१ नदोहोऱ्याउन ताजा जनादेशमा जाऔं

• देवेन्द्र चुडाल
devendrachudal@gmail.com

गत पुस ५ गते केपी ओली नेतृत्वको सरकारले प्रतिनिधिसभा विघटन गर्ने निर्णय गरी २०७८ साल बैशाख १७ र २७ गते मध्यावधि निर्वाचन गर्ने निर्णयलाई सर्बोच्च अदालतको सम्वैधानिक इजलासले खारेज गरेपछि मुलुकमा राजनीतिक तरङ्ग उत्पन्न भएको थियो । प्रतिनिधिसभा विघटन गर्ने निर्णय सत्ताधारी दलभित्रकै आन्तरिक द्वन्द्वको कारण भएको थियो । तत्कालिन नेकपाका दुई अध्यक्ष केपीओली र पुष्पकमल दाहालबीचको तित्कता र व्यक्तिगत स्वार्थकै कारण पार्टीमा निकै पहिला देखि नै विवाद उत्पन्न भएको थियो । २०७५ साल जेष्ठ ३ गते तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण भएको थियो । त्यसबेला दुवै पार्टी एकीकरण हुँदा नै अप्राकृतिक तरिकाले एकीकरण भएको थियो । नेकपा एमाले विभिन्न चरणमा निर्वाचन लड्दै आएको भएपनि माओवादी केन्द्र भने दश वर्षे जनयुद्ध गरेर २०६२/६३ को आन्दोलनपछि शान्तिपूर्ण राजनीतिमा आएको थियो । नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपीओली पार्टीको १४ औं महधिवेशनबाट पार्टीको अध्यक्षमा निर्वाचित भएका थिए भने पुष्पकमल दाहालले आजसम्म पार्टीभित्रै निर्वाचन नै नलडी टिके अध्यक्ष रहँदै आएका थिए । दाहालले ३२ वर्षसम्म अध्यक्षको भूमिका निभाउँदै आएका छन् ।

माओवादी केन्द्रले नेकपा एमालेसँग गरेको एकीकरण ३ वर्षसम्म टिक्न सकेन । त्यसको एउटै कारण थियो व्यक्तिगत स्वार्थ र दोहोरो चरित्र नै कारण रहेको प्रष्ट हुँदै आएको छ । पुष्पकमल दाहाल सत्ता बाहिर रहन नसक्ने व्यक्ति हुन् भन्ने आंकलन अहिले राजनीतिक क्षेत्रमा चर्चित भएको छ । माओवादीले चलाएको दश वर्षे आन्दोलनका बेला १७ हजार भन्दा बढी नेपाली जनताले ज्यान गुमाउन बाध्य पारिए । आफ्नै देशमा हजारौं नेपाली जनता आन्तरिक शरणार्थीको जीवन विताउन बाध्य पारिएका थिए । पुष्पकमल दाहालले दश वर्षे जनयुद्धका बेला आफूँ भारतमा बसेर नेपाल र नेपाली जनताको जिऊ ज्यान लिन आफ्ना कार्यकर्तालाई निर्देशन दिंदै आएका थिए । कुनै बेला भारतका विरूद्ध सुरूङ युद्ध गर्दछौं भन्ने दाहाल अहिलेको समयमा त्यही भारतको आदेश पालकका रूपमा देखिएका छन् । दाहालले तत्कालिन नेकपा एमालेसँग एकीकरण गर्दा नै भारतको स्वार्थ जोडिएको थियो । भारतकै आदेशमा नै उनले पार्टी एकीकरण गराएका र त्यो एकीकरण अप्राकृत्तिक र स्वार्थपूर्णले भरिएको हुनाले एकीकरण टुटेको छ । अब नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र अलग अलग पार्टी भएका छन् । पार्टी एकीकरण गर्दा पहिला नै अर्कै व्यक्तिको नाममा निर्वाचन आयोगमा दर्ता भैसकेको पार्टीको नाममा पार्टी एकीकरण गरेका हुनाले सर्बोच्च अदालतले ओली दाहालले नेतृत्व गरेको नेकपालाई खारेज गरिदिएपछि उनीहरु अलग हुन बाध्य भएका छन् । पुष्पकमल दाहालले सर्बोच्च अदालतले प्रतिनिधिसभा विघटनलाई बदर गरिदिएपछि पुष्पकमल दाहालले अब प्रतिगमन विरोधीहरूको सरकार निर्माण गर्नुपर्दछ, त्यसरी सरकार निर्माण गर्दा भारतलाई समेत कम्फटेबल हुन्छ भन्ने अभिव्यक्ति दिएका थिए । त्यसैले प्रष्ट हुन्छ दाहाल अहिले पनि त्यही भारतकै शरणमा परेर भारतकै आदेश पालना गर्न चाहिरहेका छन् भनेर । नेपाल र नेपाली जनताको लागि सरकार आवश्यक हुन्छ । विदेशलाई सरकार निर्माण गरिदिने होइन । नेपाली मनको सरकार चाहिन्छ तर दाहाल भारतको कम्फटेबलका लागि सरकार बनाउन चाहिरहेका हुनाले अब नेपाली कांग्रेस सहितका अन्य राजनीतिक दलहरूले नेकपा माओवादीसँग सहकार्य गर्नु कुनै पनि हालतमा उपयुक्त हुन सक्दैन । दाहाल आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्नका लागि जे गर्न पनि तयार रहेका छन् । यस भन्दा अगाडि पनि दाहालले स्व. गिरिजाप्रसाद कोइराला हुँदै केपीओली, माधव नेपाल र झलनाथ खनाल र शेरबहादुर देउवालाई धोका दिईसकेका व्यक्ति हुन् । नेकपा माओवादी सत्तामा रहेकै बेला दाहालले सत्ताबाहिरको पार्टीसँग सहकार्य गरेर आफ्नो स्वार्थ पूरा गरेका थिए । अहिले फेरी उनी नेपली कांग्रेस र जनता समाजवादी पार्टीलाई आफ्नो पक्षमा लिएर सत्ता हत्याउने दाउमा लागेका छन् । एक पटक धोका खाईसकेका अन्य राजनीतिक दलहरूले अब अहिलेको अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै सत्ता समिकरणको खेल खेल्नुभन्दा ताजा जनादेशमा जाने निर्णय गर्नु नै नेपाल र नेपाली जनताको हितमा हुनेछ ।

सर्बोच्च अदालतले तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रको एकीकरणलाई अवैधानिक भनि दर्ता नै खारेज गरि उनीहरूको हैसियत पार्टी एकीकरण हुनु भन्दा अगाडि अर्थात २०७५ जेष्ठ ३ भन्दा अगाडि कै अवस्थामा भएको निर्णय दिएपछि नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी विघटन भएको छ । अब नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रका नाममा नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपीओली र माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले आ आफ्नो पार्टीको नेतृत्व गर्नुपर्ने भएको छ । हिजोसम्म सँगै बसेर आउनुभन्दा अगाडिसम्म तत्कालिन नेकपा एमालेका वरिष्ठ नेताहरु माधव नेपाल, झलनाथ खनाल सहितका अन्य केही नेताहरु पुष्पकमल दाहालको पक्षमा गएका थिए भने पुष्पकमल दाहाल पक्षका केही नेताहरु ओली पक्षमा गएका थिए । तर अदालतले एकीकरण भएर गठन भएको नेकपालाई अवैधानिक भनि दर्ता खारेज गरिदियो अनि नेताहरूको हैसियत पनि देखिएको छ । दाहाल पक्षमा रामबहादुर थापा, लेखराज भट्ट, टोपबहादुर रायमाझी लगायतका अन्य धेरै नेताहरूले सांसद पद खारेज भएपनि आफूहरु माओवादी केन्द्रमा नफर्किने उद्घोष गरिसकेका छन् । उनीहरूका अनुसार आफूहरु नैतिकताको राजनीति गर्ने भएकाले नेकपा एमालेमै रहने भएको अभिव्यक्ति दिंदै आएका भएपनि माधव नेपाल, झलनाथ खनाल, भीम रावल लगायतका अन्य नेताहरूले भने पुनः नेकपा एमालेमै फर्किएको अभिव्यक्ति दिएका हुनाले उनीहरु नैतिकताको राजनीति होइन, पद र पैसाकै लागि राजनीतिमा लागेको प्रष्ट भएको छ ।

सर्बोच्चको आदेश अनुसार नेकपाको गठन हुनु अगाडि २०७५ जेष्ठ ३ गते भन्दा अगाडि कै अवस्थामा जुन जुन पार्टीमा छुट्टिए त्यही पार्टीमा फर्किनुपर्ने थियो । पद र पैसाका भोकाहरु सांसद पद खारेजीमा पर्ने डरले फर्किए तर साँच्चिकै नैतिकताको राजनीति गर्नेहरूले पदलाई वेवास्ता गर्दै सांसद पद नै गुमाउन तयार भए । तर दाहाल पक्षमा लागेका माधव नेपाल, झलनाथ खनाल सहितका नेताहरु सांसद पद गुमाउन चाहेनन् त्यसैले प्रष्ट हुन्छ उनीहरु देश र जनताको हितमा होइन व्यक्तिगत स्वार्थका लागि जनतालाई ढाँटेर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न मरिहत्ते गरिरहेका छन् भनेर । पदले व्यक्ति भएको होइन व्यक्तिले पदलाई जन्माएको हो व्यक्तिले पद पाएको हो भने हेक्कासम्म राख्न नसक्ने व्यक्तिहरूबाट मुलुक र जनताले के आशा गर्ने ? अब माधव नेपाल, झलनाथ खनाल, भीम रावल, योगेश भट्टराई, घनश्याम भुसालले देश र जनताको कुरा गर्न हुटिट्याउँले आकाश थाम्छ भन्नु सरह मात्र हो ।

नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण गर्दा संविधान, ऐन, कानुन र निर्वाचन दल र नियमावलीलाई वेवास्ता गर्दै निर्वाचन आयोगका पदाधिकारीहरूलाई दबाब दिएर नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी दर्ता गरिएको वास्तविकता अहिले खुलेको छ । नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र एकीकरण हुनुको रहस्य थियो, निर्वाचनमा नेपाली कांग्रेसलाई ठुलो पार्टी बन्नबाट रोक्नु । दाहालको अर्को उदेश्य थियो ओलीको स्वास्थ्य । ओली विरामी रहेका थिए सत्ता हत्याउने खेल नै अप्राकृत्तिक ढँगले पार्टी एकीकरण भएको थियो । दुई ठुला कम्युनिष्ट पार्टी एकीकरण पश्चात् उनीहरूले संघीय संसदमा झण्डै दुई तिहाई मत ल्याएका थिए भने ७ प्रदेशसभा मध्येका ६ वटा प्रदेशमा बहुमत ल्याएका थिए । अब नेकपाको दर्ता नै खारेज भएपछि तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र अल अलग भएकाले गर्दा संघीय संसदमा माओवादी केन्द्रको हैसियत तेस्रोमा पुगेको छ । अहिले संघीय संसदमा नेकपा एमालेका १ सय २१ सदस्य रहेका छन् । १ सांसदको निधन भएकाले सो पद खोली रहेको छ । त्यसैगरी प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेसको ६३ सांसद भएपनि विजय कुमार गच्छदार र महोम्मद अफ्ताप आलम निलम्बनमा परेका हुनाले कांग्रेसको सांसद ६१ मा रहेका छ भने माओवादी केन्द्रका ५३ सांसद रहेपनि सभामुख अग्नि प्रसाद सापकोटाले मत दिन नपाउने भएकाले उसका ५२ सांसद मात्र रहेका छन् । माओवादी केन्द्रबाट निर्वाचन लडेका केही सांसदहरु ओली पक्षमै गएकाले माओवादी केन्द्रमा कति सांसद छन् भन्ने एकिन हुन सकेको छैन । यसैगरी जनता समाजवादी पार्टीका ३४ सांसद रहेपनि रेशम चौधरी ज्यान मारेको अभियोगमा जेलमा रहेका र हरिनारायण रौनियार निलम्बनमा परेका हुनाले उससँग ३२ सांसद मात्र रहेका छन् । पछिल्लो समयमा पुष्पकमल दाहाल पानी बेगरको माछा जस्तो भएका छन् । त्यही कारण उनी छटपटाउँदै कहिले बुढानिलकण्ठ शेरबहादुरको शरणमा पुग्ने गरेका छन् भने कहिले महन्थ ठाकुर त कहिले आफ्नै पार्टीबाट बाहिरिएका डा. बाबुराम भट्टराई त कहिले उपेन्द्र यादवको शरणमा पुगेर नयाँ सरकार निर्माणका लागि आग्रह गरिरहेका छन् ।

नेकपा एमालेलाई सत्ता बचाई राख्न जम्मा १८ जना सांसदको आवश्यकता पर्ने देखिन्छ । नेपाल मजदुर किसान पार्टीले ओली नेतृत्वको सरकारलाई समर्थन दिने भएकाले अब ओली नेतृत्वको सरकारले विश्वासको मत लिनका लागि १७ सांसदको समर्थन खोज्नुपर्ने अवस्था आएको छ । नेपाली कांग्रेस, माओवादी केन्द्र र जसपा मिलेर सरकार निर्माण गर्न सकिने अवस्था भएपनि आफ्नै पार्टीभित्र विद्रोह गरी सरकार सचालनमा दाहालले अवरोध गर्दै आएको दृष्य कांग्रेस र जसपाले समेत देखिसकेकाले उनीहरूले दाहाललाई समर्थन गर्न सक्ने अवस्था देखिँदैन । तीन दलको सरकार निर्माण भएपनि त्यो कुनै पनि बेला ढल्न सक्छ । तिन दलको सरकार निर्माण भएको खण्डमा प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेकपा एमाले नै हुने र संसदीय दलको नेता नै विपक्षी दलको नेता हुने भएकाले केपीओली नै विपक्षी दलको नेता हुनेछन् त्यसबेला प्रमुख विपक्षी दलले ताजा जनादेशको माग गर्ने भएकाले तिन दलले सरकार सञ्चालन गर्नु फलामको च्यूरा चपाउन सरह हुन सक्छ । यी सबै कारणहरूले गर्दा अब यदि राजनीतिक दलहरूले बुद्धि पुऱ्याउने हो भने र २०५१ साललाई नदोहोऱ्याउने हो भने ताजा जनादेशमा जानु नै उचित विकल्प हुन सक्छ । जसपाभित्र पनि आन्तरिक कलह रहेको हुनाले जसपा पनि विभाजित हुन सक्ने सम्भावना पनि देखिएको छ । यदि जसपा विभाजित भएको खण्डमा एक पक्षले प्रधानमन्त्री ओलीलाई नै समर्थन गर्न सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ । एउटै दलको झण्डै दुई तिहाई मत हुँदा त सरकार सञ्चालनमा अवरोध गर्ने दाहालले आफूँ प्रधानमन्त्री हुन नपाएको खण्डमा अर्को व्यक्तिको नेतृत्वको सरकार सञ्चालन हुन कुनै बाधा विरोध गर्दैनन् भन्ने ग्यारेन्टी के ? अहिले माओवादी केन्द्रले नेपाली कांग्रेसका सभापति शेर बहादुर देउवालाई प्रधानमन्त्री भईदिन अनुनय विनय गर्दै आएको भएपनि देउवाले भने कुनै उत्तर दिएका छैनन् । नेपाली कांग्रेसका वरिष्ठ नेता रामचन्द्र पौडेल पक्ष भने अहिले कांग्रेसले सत्ताको मोह देखाउन नहुने बताउँदै आएका हुनाले पनि अब कांग्रेसले दुई चार महिनाको प्रधानमन्त्री पद लिनु भन्दा ताजा जनादेशमा गएर आफ्नै पार्टीको बहुमतको सरकार निर्माण गर्नेतिर लाग्नु उपयुक्त हुनेछ ।

गएको प्रतिनिधिसभाको निर्वाचनमा दुई ठुला कम्युनिष्ट पार्टीहरु एकजुट भएकाले कांग्रेसले प्रतिनिधिसभाको प्रत्यक्ष तर्फको निर्वाचनमा पराजित हुनुपरेको थियो । त्यसबेला कांग्रेसका उम्मेदवारहरु ८ एक हजार भन्दा कम मतमा हारेका थिए भने ४५ निर्वाचन क्षेत्रमा निकटतम प्रतिद्वन्द्वी रहेका थिए । समानुपातिक तर्फ कांग्रेसको मत प्रतिशत बढेको थियो । अहिले कम्युनिष्ट पार्टीहरु अलग अलग रहेका र तत्काल उनीहरूबीचमा मोर्चाबन्दी समेत हुन नसक्ने अवस्था देखिएकोले अब कांग्रेसले ताजा जनादेशमा जाने निर्णय गरि निर्वाचनमा होमिनु नै कांग्रेसको हितमा हुनेछ । कांग्रेस र राजपाले प्रधानमन्त्री ओली र पुष्पकमल दाहाल दुवै पक्षलाई समर्थन गर्ने हो भने ताजा जनादेशमा जान दुवै पक्ष बाध्य हुनेछन् । यदि त्यसो हुन सक्दैन भने कांग्रेसले नेकपा एमालेसँग मिलेर चुनावी सरकार बनाउने र दुवै पक्ष मिलेर निर्वाचनमा गएको खण्डमा यी दुवै दल संसदमा दुई ठुला दल हुने प्रायः निश्चित जस्तै देखिएको छ । नयाँ सरकार निर्माणको प्रयासमा कांग्रेस लागेको खण्डमा सांसदहरूको खरिद विक्रि सुरू हुने, सुरासुन्दरी काण्ड फेरी २०५१ सालमै जस्तो गरी दोहोरिने सम्भावनालाई कांग्रेसले किमार्थ स्वीकार गर्नु हुँदैन । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले हिजो गिरिजाप्रसाद कोइराला हुँदै शेर बहादुर देउवालाई दिएको धोकालाई शक्तिका रूपमा बदल्ने कांग्रेसलाई यो भन्दा सुवर्ण अवसर अर्को हुन सक्दैन । तत्कालिन अवस्थामा पुष्पकमल दाहाल र माधव नेपालले रामचन्द्र पौडेललाई राष्ट्रपति बनाईदिने सर्तमा पौडेलको साथ लिन खोजेको भएपनि अहिलेको अवस्था फरक रहेको र माधव नेपाल लगायतका पूर्व एमालेका नेताहरु नेकपा एमालेमै फर्किएका हुनाले अब त्यो सम्भावना समेत समाप्त भएकाले कांग्रेसले निर्वाचनको बाटो रोज्नु नै देश र कांग्रेसको हितमा हुनेछ । त्यस कारण कांग्रेस अब दाहालको ललिपपमा भुलिनु देश र जनतालाई धोका दिनु मात्र हुनेछ ।

नेपालमा डेमोक्रेसी होइन जुरिस्टोक्रेसी

स्वागत नेपाल

राजनीति संयमित, नैतिक र आत्मनियन्त्रित नभएपछि अदालती सक्रियता राजनीतितर्फ बढ्न थाल्छ । र, प्रकारान्तरमा अदालती शासन सुरू हुन्छ । त्यसमा दोष भने फेरि पनि राजनीतिक पार्टी र नेताहरूकै हुन्छ । यस्तो अनावश्यक अदालती सक्रियताले पनि संवैधानिक बाटो गुमाउँछ । त्यो पनि भीडतन्त्रको एउटा उदाहरण हो भनेर दर्शनकोशकार आइटी फ्रोलोभले आफ्नो ग्रन्थ डिक्सनरी अफ फिलोसोफीमा भनेका छन् । न्यायाधीशहरूको आदेशअनुसार चल्ने शासनलाई डिक्याटोक्रेसी, क्रिटोक्रेसी, जुरिस्टोक्रेसी वा क्रिटार्की पनि भनिन्छ ।

भनिन्छ- अदालत, भगवान् र राजाले नमागीकन दिँदैनन् । राजतन्त्रमा त भन् राजाको दरबारमा पुगेर केही नमागी फर्कनु उनको अपमान गर्नु हो भन्ने पनि बुझाइ हुन्छ । अदालतसँग न्याय माग्नेहरूले मागेकोभन्दा बढी जान्ने भएर दिनु हुँदैन । त्यो पनि अराजकता र भीडतन्त्रमा हुने विशेषता हो । जब अदालतले मुद्दा परेकै कारण राजनीति गर्ने गरी आदेश, निर्देश र फैसलाहरू आफ्नो सीमाभन्दा अघि बढेर जुडिसियल एक्टिभिज्मभन्दा पनि एक्स्ट्रा जुडिसियल एक्टिभिज्म सुरू गर्छ, त्यो देशको व्यवस्था लोकतन्त्र वा डेमोक्रेसी होइन, न्यायाधीशहरूले गर्ने शासन क्रिटोक्रेसीतर्फ प्रवेश गर्छ । त्यस क्रिटोकेसी अझ बलियो बन्यो भने त्यसको वैधताको व्याख्या सरकारी विधिशास्त्रीहरूले गरिदिएपछि ठीक छ भन्ने व्यवस्था जुरिस्टोक्रेसीमा परिणत हुन्छ । अहिले नेपालमा ठीक त्यही जुरिस्टोक्रेसी चलिरहेको छ । यस्तो व्यवस्थामा न्यायाधीशहरूले भविष्यमा यस्तो गर्न मन लागेमा तिमीले यसो गर्नु भनेर आदेश, निर्देश र फैसला गर्छन् ।

नेपाली राजनीतिमा जुरिस्टोक्रेसीको खिल गाडिएको खिलराज रेग्मी मन्त्रिपरिषद्को अध्यक्ष भएदेखि नै हो । सधैंभरि बिझाइरहने त्यो दीर्घ खिल र अहिले चलिरहेको जुरिस्टोक्रेसीको चलखेल दुवैको दोषभागिता भने फेरि पनि राजनीतिमै रहन्छ । जब राजनीति निकम्मा बन्छ, ती राजनीतिज्ञ होइन, नालायक राजनीतिजीवी बन्छन् । तिनले आफ्नो जिम्मा पनि अदालतको पोल्टामा हालिदिन्छन् । त्यसपछि जुरिस्टोक्रेसी सुरू हुन्छ । खिलराजदेखि सुरू भएको जुरिस्टोक्रेसी त्यतिवेलादेखि अहिलेसम्मैका राजनीतिजीवीहरूको निकम्मापनकै कारण सुरू भएको थियो ।

हिजो मात्रै प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले संसद्मा उनकै पार्टीका नेता भीम रावलले ओलीको पार्टी कुन हो भनेर सोधेकोमा मेरो पार्टी थाहा नपाए सर्वोच्च अदालतमा सोध्न जानु भनेर दिएको जवाफ सामान्य हास्यरसको लागे पनि अन्तर्य गम्भीर छ । त्यो अर्थ हो- जब देशमा जुरिस्टोक्रेसी सुरू हुन्छ, त्यतिवेला आफू कुन पार्टीको हुँ र मेरो राजनीति के हो भन्ने पनि अदालतले भनिदिनुपर्ने हुन्छ । अर्थात्, तिनको पहिचान पनि अदालतले बताइदिनुपर्ने अवस्था हुन्छ ।

जीवविज्ञानमा एउटा शब्द हुन्छ, उभयलिंगी । त्यस वर्गमा पर्ने प्राणी आफैंले आफैंसँग यौनसम्पर्क गरी आफैंले अर्को बच्चा जन्माउँछ । जसलाई अंग्रेजीमा हर्माफ्रोडाइट भनिन्छ । आफैं आफैंसँग मिलेर नयाँ जन्मिन्छन्, स्त्री-पुरूष चाहिन्न । तिनीहरू के हुन्, पहिचानै खुल्दैन । त्यस्तो पहिचानविहीनतालाई उभयलिंगी भनिन्छ । अहिले ओली अनि माधव-प्रचण्ड पनि जे-जे जवाफ दिए पनि खासमा उभयलिंगी बनेका छन् । जो फरक-फरक भनिए पनि एउटै पहिचानका आफैं-आफैं संसर्गबाट कहिले नयाँ जन्मिन्छन्, कहिले फेरि आफैंमा आफैं मिल्छन् । र, पहिचानको प्रश्न उठ्दा पहिचानचाहिँ अदालतले बताइदिनुपर्ने हुन्छ ।

यस्तो अदालती न्यायाधीशतन्त्र पनि भीडतन्त्रको एउटा विशेषता हो । भीडतन्त्रमा पत्रकार पत्रकारजस्तो हुँदैन । ऊ प्रहरीजस्तो छापा मार्दै हिँड्छ । कानुन मिचे पनि लोकप्रिय बन्छ । प्रहरी प्रहरीजस्तो हुँदैन, ऊ सिनेमाको हिरोजस्तो हुन्छ र फेक इन्काउन्टरहरू गर्दै समाउन सक्ने अवस्थामा पनि डन भनेर पत्राउ नगरी हत्या गर्छ र हिरो पल्टिन्छ अनि आफैं बढुवा पड्काउँछ । न्यायाधीश पनि न्यायाधीशजस्तो हुँदैन । ऊ भीड हेरेर फैसला गर्छ । राजनीति कतातिर जान्छ भनेर अनुमान लगाउँदैन । शासन चलाउनेहरू सबै आफैं हिरो हुन खोजेको देखेर अदालतले पनि कानुन र संविधानबमोजिम फैसला गर्न छोड्छ, सरकार अध्यादेश ल्याएर अध्यादेशतन्त्र चलाउन खोज्छ । अध्यादेशतन्त्र अर्थात् डिक्रिक्रेसी वा हुकुमीतन्त्र । त्यही विशेषता भीडतन्त्रको मुख्य विशेषता हो । नेपालमा अहिले भीडतन्त्रको उच्चतम रूप चलिरहेको छ ।

अदालतलाई लागेपछि त्यसको प्रभावको कुनै अर्थ छैन । तपाईंले अर्थ गरेर कुनै प्रश्न गर्न पनि पाउनुहुन्न । साप्ताहिक सूचीमा पेसी चढिसकेको मुद्दा पनि किन वर्षौंसम्म पेसीको दिन अचानक स्थगित सूचीमा राखिन्छन्, त्यसको बारेमा कतै उजुरबाजुर गर्न पाउनुहुन्न । किन कुनै कथित राजनीतिक सेलेब्रिटीका मुद्दा तत्कालै दर्ता भएर तत्कालै छिनिन्छन् र बलात्कृत चेलीका बलात्कारी बाहिर हाँसीहाँसी डुलिरहँदा मुन्टो घोप्टो पारेर ती चेलीले चाहिँ अर्कोतिर फर्केर हिँडिरहुन्जेल मुद्दा छिनिँदैन ? किन नेकपाको मुद्दा निश्चित समयमा नै छिनिन्छ ? यी सबै प्रश्नलाई तपाईं अदालतभित्र जवाफ खोज्न दर्ता गरेर प्रवेश पाउनुहुन्न । उसले जे गर्छ गर्छ । किनकि, अहिले पनि अदालतभित्र राणाशासन नै छ । यति भनेपछि तपाईंले बुझ्नुहुन्छ ।

अदालतलाई कुनै पनि कुरा लागेपछि जे पनि हुन्छ । एउटा घटना जोडौं । एक वृद्ध पाँच महिनादेखि बेपत्ता थिए । उनको हत्या अभियोगमा अर्को एक परिवारका तीनजना पक्राउ परे । आफूले मारेको उनीहरूले बयानमा स्वीकार गरे भनेर अदालत लगियो । मारिएको भनिएका व्यक्ति थिए, ६० वर्षीय ज्ञानबहादुर माझी । उनी स्थानीय विद्यालय व्यवस्थापन समितिका पूर्वअध्यक्ष पनि थिए । उनको हत्या अभियोगमा उनकै गाउँका ५० वर्षीय चित्रबहादुर माझी र उनका दुई छोराहरू २२ वर्षीय कमल र १८ वर्षीय सुरेन्द्र थिए । उनीहरूको बयानको स्वीकारोक्तिका आधारमा अदालतले हत्यारा प्रमाणित गरेर कैदका लागि जेल पठायो । तर, केही दिनपछि मारिएको भनिएका व्यक्ति म त जिउँदै छु भन्दै आए । अब अदालत भन्छ, मलाई तिमी मऱ्यौ भन्ने लाग्यो । मलाई लागेपछि लाग्यो, लाग्यो । मिसिलमा पनि मरेको देखिन्छ । मार्नेले स्वीकार गरेको पनि देखिन्छ । तिमी कसरी बाँचेका छौ र ? बाँचेका छौ भने बाँचेको प्रमाण देऊ । अदालतीतन्त्र वा जुरिस्टोक्रेसी यस्तो हुन्छ । वास्तवमा ती अभियुक्तहरूले आफूलाई प्रहरीले मरणासन्न हुने गरी पिटेपछि बाँचिन्छ कि भनेर अपराध स्वीकार गरेका थिए । यो घटना केही अघिको ओखलढुंगाको हो । यस्तो हुन्छ, अदालतलाई लागेपछि ।

नेकपाको मुद्दामा अदालतले बढी नै जुडिसियल एक्टिभिज्म लिएको छ । ऋषिराम कट्टेलले अदालतसँग मागेको यत्ति हो- मेरो पार्टीको नाम अरूले शक्तिका भरमा धावा बोलेर लिएका छन्, संवैधानिक अंग निर्वाचन आयोगलाई पनि प्रभावमा पारेर आफ्नो बनाएका छन्, त्यो नाममा मेरो आधिकारिकता छ । यसमा अदालतले पहिलो भागमा अत्यन्त न्यायपूर्ण फैसला गरेको छ । यसले संवैधानिक अंग पनि प्रधानमन्त्री र शक्तिवालाको प्रभावमा कानुनविपरीत जे पनि गर्दोरहेछ र उप्रान्त त्यस्तो गर्न छुट छैन भन्ने प्रस्ट सन्देश दिएको छ । तर, अदालतले तिम्रो नाम यो-यो हो भनेर एमाले र माओवादी केन्द्र पनि भनिदियो । अदालतले राजनीतिक दलको न्वारान गर्दै हिँड्ने होइन । अदालतले अब अन्य जुनसुकै नाम जे पनि हुन सक्छ भन्ने भाव लिन सक्छ । आफैंले आफूलाई खारेज घोषणा गरिसकेका एमाले र माओवादी केन्द्र पार्टी ब्युँझाउने अदालतको फैसला आफैंमा अदालतीतन्त्रको अभ्यास हो ।

नेपालमा संविधानबमोजिम नै संवैधानिक सर्वोच्चता (कन्स्टिच्युसनल सुप्रिमेसी) छ, न्यायपालिकीय सर्वोच्चता (जुडिसियल सुप्रिमेसी) होइन । त्यसैले न्यायाधीशले पनि संविधानबमोजिम शपथ ग्रहण गर्छन् । हुन त शपथ ग्रहण नै पद तथा गोपनीयताको गर्छन्, जबकि शपथ गोपनीयताको होइन, पारदर्शिताको हुनुपर्थ्यो । अनि पदको पनि जिम्मेवारीको हुनुपर्थ्यो । मिलाउन पर्ने त धेरै कुरा छन् ।

पार्टीहरू अब तिमीहरू भविष्यमा एकता गर्ने भए निर्वाचन आयोग जाऊ भनिरहनुपर्ने होइन । कुन-कुन पार्टी एकीकरण भएका थिए/थिएनन् भन्ने प्रश्न थिएन । प्रश्न एउटा दलको नाम निर्वाचन आयोगमा जीवित छँदाछँदै त्यही नाम अर्को पार्टीलाई दिन मिल्छ/मिल्दैन भन्ने मात्र थियो । तर, अदालतले पार्टी एकीकरण भएकै थिएन भन्नेसम्म पुऱ्याइदियो । के एकताको हस्ताक्षर, दस्तावेज, त्यसपछि राष्ट्रिय सभासम्मको चुनाव आदि केही भएको थिएन ? केन्द्रीय समिति, संसदीय दल आदि थिएनन् ? ती सबै थिए । र, थिए भनेरै संसद् विघटनको मुद्दामा सर्वोच्च अदालतको पाँचजनाको संवैधानिक इजलासले ती तथ्यहरूलाई ग्रहण गरेको दुईजनाको संयुक्त इजलासले थाहा पाउँदैन ? थाहा पाउँदैन भने पार्टी एक भएको पनि उक्त इजलासले थाहा नपाएको साँचो हो ।

गैरकानुनी रूपमा शक्तिका भरमा जबरजस्ती निर्वाचन आयोगसमेत मिलेर ओली र प्रचण्डलाई नेकपा नाम दिइएकोमा त्यो नाम मात्रै गैरकानुनी भयो । तर, नाम फरक परेको व्यक्तिले गरेको हत्या हत्या नै होइन भन्न अदालतले सक्तैन । यहाँ त नाम नागरिकता र विद्यालयमा फरक-फरक लेखिएको व्यक्तिले गरेको हत्या रंगेहात भेटिँदा पनि हत्या नै गरेको भन्न नमिल्ने फैसला अदालतबाट आएको छ । यसले मुलुक खतरनाक जुरिस्टोक्रेसीतर्फ अघि बढिरहेको संकेत गर्छ । यो संसदीय व्यवस्थाको एउटा विशेषता पनि हो । त्यसैले जुरिस्टोक्रेसीबाट समेत मुक्ति पाउने एउटै बाटो भनेको संसदीय व्यवस्थाको अन्त्य नै हो । *(नयाँ पत्रिका)*

प्रश्न एउटा दलको नाम निर्वाचन आयोगमा जीवित छँदाछँदै त्यही नाम अर्को पार्टीलाई दिन मिल्छ/मिल्दैन भन्ने मात्र थियो । तर, अदालतले पार्टी एकीकरण भएकै थिएन भन्नेसम्म पुऱ्याइदियो । के एकताको हस्ताक्षर, दस्ताबेज, त्यसपछि राष्ट्रिय सभासम्मको चुनाव आदि केही भएको थिएन ?

कोरोनाविरुद्ध निर्णायक लडाइँमा भारतको सहयोग

– निमिष झा

विश्वव्यापी महामारीका रूपमा फैलिएको कोरोना भाइरसको संक्रमण निको पार्ने लागि अहिलेसम्म कुनै 'विशिष्ट' औषधि फेला परेको छैन । त्यसैगरी कोरोनाविरूद्धको एकमात्र आशाको रूपमा विश्वभर विकास भइरहेका खोपहरूलाई लिइएको छ । सन् २०१९ को डिसेम्बर अन्तिमबाट सुरू भएको कोरोनाले एक वर्षमा नियन्त्रणमा आउन सकेको छैन । संक्रमण थप फैलिँदै गएको छ भने स्वास्थ्य प्रणालीलाई कमजोर बनाइरहेको छ ।

यहि सन्दर्भमा भारतले छिमकी मित्र राष्ट्रहरु नेपालसहित अफगानिस्तान, भुटान, बंगलादेश, श्रीलंका, माल्दिभ्स र मौरिसस लाई १० मिलियन डोज खोप कोरोना खोप उपलब्ध गराएको छ । भारतले नेपाललाई १० लाख डोज कोरोना खोप पनि निःशुल्क उपलब्ध गराएको छ । भारतीय केन्द्रीय स्वास्थ्य समितिले नेपाल र भुटानलाई कोरोना विरूद्धको खोप उपलब्ध गराउने निर्णय गरेको हो । भुटानका प्रधानमन्त्री लोते छिरिङले ट्वीट गर्दै भारतले भुटानलाई कोरोनाको खोप उपलब्ध गराउने लागेको उल्लेख गरेका छन् ।

बंगलादेशले भने २ करोड डोज खोप पाउने छ । भारतको सेरम इन्स्टिच्युट अफ इन्डियाले निर्माण गरेको कोभीशिल्ड र भारत बायोटेक इन्टरनेशनलले निर्माण गरेको कोभ्याक्सिन खोप भारतले यी राष्ट्रलाई दिन लागेको हो । सेरमले १ करोड १० लाख डोज कोभीशिल्ड खोप भारत सरकारलाई बिशेष मूल्य अर्थात प्रति डोज ३२० रूपैयाँमा उपलब्ध गराएको छ, जुन डलरमा औसतमा प्रति डोज ३ डलर हो । त्यस्तै भारत बायोटेकले १ करोड ६५ लाख डोज अनुदान र ३ करोड ८५ लाख डोज बिशेष मूल्य अर्थात प्रति डोज ४८० रूपैयाँमा उपलब्ध गराएको छ ।

भारतमा कोरोना भाइरसविरूद्ध खोप अभियानको माघ ३ देखि सुरू भएको छ । विश्वव्यापी महामारीको रूप लिएको कोरोनाविरूद्धको खोप अभियानको भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले उद्घाटन गरेका हुन् । भारतको खोप अभियान कोरोनाविरूद्धको लडाइँको निर्णायक चरण मानिएको छ । खोप अभियानसँगै भारत कोरोनाविरूद्धको लडाइँमा निर्णायक चरणमा प्रवेश गरेको छ भने उसले यस अभियानमा छिमेकी देशहरूलाई पनि समेटेको छ । भारतले आगामी जुलाईभित्रमा ३० करोड नागरिकलाई खोप दिने लक्ष्य बनाएको छ । पहिलो चरणमा भने करिब ३ करोडलाई निःशुल्क खोप दिने घोषणा यसअघि गरिएको छ । त्यही पहिलो चरणअन्तर्गत खोप लगाउन थालिएको हो ।

नेपाल-भारत परराष्ट्रमन्त्रीस्तरीय संयुक्त आयोग बैठकमा पनि खोपको विषयमा छलफल भएको थियो । साथै त्यसअघिको परराष्ट्रमन्त्री प्रदीप ज्ञवाली र उनका समकक्षी एस जयशंकरबीचको भेटवार्तामा पनि नेपाललाई चाँडै खोप उपलब्ध गराउने विषयमा छलफल भएको थियो । ती छलफलमा नेपालले कोरोना खोपको आपूर्तिलाई सहज बनाइदिन अनुरोध गरेअनुसार भारतले नेपाललाई खोप उपलब्ध गराएको हो । खुल्ला सीमाना र निकै नजिकको सम्बन्ध भएकाले पनि भारतले नेपाललाई भ्याक्सिन प्रदान गरेको हो ।

भारतले खोप वितरणमा पाँचवटा मोडल तयार गरेका छन् । जसमा पहिलो मोडलमा नजिकका छिमेकीहरु अफगानिस्तान र सार्क मुलुकहरूलाई निःशुल्क वितरण गर्ने जनाएको छ । यसमा पाकिस्तानलाई भने खोप उपलब्ध नगराउने विषयमा छलफल भइरहेको जनाइएको छ । पाकिस्तानलाई चीनले खोप दिने भएका कारण भारतले नदिने विषयमा छलफल भइरहेको बताइएको छ । दोस्रोमा भारतको अन्तर्राष्ट्रिय दायित्वका रूपमा विश्वका अन्य गरिब मुलुकहरूलाई ठूलो अनुदान दिएर वितरण गरिनेछ । भारतको यस योजनाबाट अधिकांश अफ्रिकी मुलुकहरु लाभान्वित हुनेछन् ।

तेस्रोमा भारतबाट खोप लिन चाहने केही सम्पन्न मुलुकहरूले बजार मूल्यमा खोप प्राप्त गर्नेछन् । चौथोमा भारतले तेस्रो चरणमा केही मुलुकहरूमा परीक्षणमा सहभागी गराउने र ती मुलुकहरूलाई केही डोज निःशुल्क उपलब्ध गराउनेछ । र पाँचौंमा भारतले दुई खोपको सहउत्पादनको लागि केही देशहरूलाई अवसर प्रदान गर्न सक्ने जनाइएको छ । जसले गर्दा खोप उत्पादनमा तीव्रता आउनेछ ।

भारतले अनुदानमा दिएको १० लाख कोरोना खोपबाट नेपालले कोभिड परीक्षण सुरू भएको ठीक एक वर्षपछि कोभिड-१९ विरूद्धको खोप अभियान गरेको छ । देशैभरिका खोप केन्द्र रहेका अस्पतालहरूमा अस्पतालका प्रमुख चिकित्सकहरूले खोप लगाएपछि खोप अभियान सुरू भएको हो । सरकारले भारतले अनुदानमा उपलब्ध गराएको 'कोभिसिल्ड' खोप लगाउन सुरू गरेको हो ।

अभियानको पहिलो चरणमा महामारीका वेला फ्रन्टलाइनमा खटिएर काम गर्ने स्वास्थ्यकर्मी, एम्बुलेन्स र शवबाहनका चालक, महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका, जेलमा रहेका व्यक्ति र उनीहरूको सुरक्षामा खटिएका सुरक्षाकर्मी, एयरपोर्ट र नाकामा काम गर्ने कर्मचारी र त्यहाँ खटिएका सुरक्षाकर्मीलाई खोप लगाउन थालिएको हो । भारतले अनुदानमा उपलब्ध गराएको 'कोभिसिल्ड' खोप अक्सफोर्ड/एस्ट्राजेनेकाले विकास गरेपछि सेरम इन्स्टिच्युट अफ इन्डियाले उत्पादन गरेको हो । यो भ्याक्सिन भारतमा मात्रै होइन, अन्य धेरै देशमा पनि आकस्मिक प्रयोगमा रहेको छ । यो बहुराष्ट्रिय कम्पनीले उत्पादन गरेको परीक्षणको थर्ड फेज पार गरिसकेको भ्याक्सिन हो । फेरि यही कम्पनीले विश्वका ६० भन्दा बढी देशमा भ्याक्सिन सप्लाई गरिरहेको छ, त्यसैले पनि सुरक्षित छ ।

सरकारले पहिलो चरणमा कुल जनसंख्याको तीन प्रतिशत अर्थात् नौ लाख ११ हजार जनसंख्यालाई खोप लगाउने योजना बनाएको थियो । तर, सरकारसँग अहिले भारतबाट अनुदानमा पाएको एक लाख भायल खोप मात्रै छ । त्यसैले अहिले करिब साढे चार लाखले मात्रै खोप पाउने सुनिश्चित छ । भारतले दिएको यो नेपाल र भारतबीचको मित्रताको अनुपम उदाहरण हो ।

खोप आउनु भनेको नेपाली जनता पहिलो प्राथमिकतामा पर्नु, दुई देशको मित्रता प्राथमिकतामा पर्नु हो र छिमेकीलाई पहिलो प्राथमिकतामा राख्नु पनि हो । भारतको कोभिडविरूद्धको खोप उत्पादन तथा निर्यात क्षमता सबै वर्गका लागि लाभदायी हुने विश्वास गरिएको छ । सोहीअनुसार भारतले अनुदानका रूपमा खोप उपलब्ध गराएको हो । गत मार्चमा भारतमा प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीले महामारीविरूद्ध लड्न सामूहिक क्षेत्रीय प्रयासका लागि आह्वान गरेका थिए । सार्क राष्ट्रका प्रमुखहरूसहितको भिडियो कन्फरेन्सको आयोजना गरी महामारीविरूद्ध लड्न साझा रणनीति बनाइनुका साथै कोभिड-१९ सँग लड्न संयुक्त 'आपत्कालीन कोष' को स्थापना गरियो । यसका साथै सदस्यराष्ट्रहरूमा महामारीविरूद्ध लड्न आवश्यक पर्ने स्वास्थ्य सामग्री एवं उपकरणहरूको खरिद र आपूर्तिमा सहयोग गरियो । यसको स्थापनासँगै, सो फोरमले सार्क क्षेत्रका एवं विविध मेडिकल, फर्मास्युटिकल्स, क्लिनिकल ट्रायल, व्यापार तथा अर्थतन्त्र क्षेत्रका विज्ञहरु झिकाई विविध अन्तरक्रियामा सहजीकरण गरेको छ ।

खुला सिमानाका कारण कायम रहेको दुई देशको जनस्तरीय सम्बन्ध र सदियौं पुरानो नाता रहेको नजिकको छिमेकी भएको हैसियतले पनि स्वाभाविक रूपले नेपाल भारतको 'छिमेकी पहिलो' नीतिको अग्रपंक्ति र कोभिड-१९ विरूद्ध खोप अभियानको प्राथमिक हिस्सेदारका रूपमा रहेको छ । भारतले नेपाललाई निरन्तर कोरोनासम्बन्धी आवश्यक सहयोग गरिरहेको छ ।

(मधेश दर्पण फिचर सेवा)

'एलआइसी नेफ्टा फिल्म अवार्ड' फागुन २९ गते

काठमाडौं । नेपाल चलचित्र प्राविधिक संघ तथा ड्रिम हाई नेपालको संयुक्त आयोजनामा सम्पन्न हुने १० औं संस्करणको 'एलआइसी नेफ्टा फिल्म अवार्ड' उत्कृष्ट अवार्ड कार्यक्रम बनाउने प्रयास भैरहेको इभेन्ट निर्देशक कमल जिसीले बताउँनु भएको छ । इभेन्ट निर्देशक जिसीका अनुसार कार्यक्रमको सम्पुर्ण तयारी लगभग पुरा भैसकेको र कार्यक्रममा प्रस्तुती दिने कलाकारहर, उद्घोषक लगायत कार्यक्रममा आआफ्ना प्रस्तुति दिने कलाकारहरूले नाचघर जमलमा रिहर्लसल गरिरहेको छ ।

कार्यक्रमको कोरियोग्राफी नरेशविर सिंह लगायतले गर्नेछन् । कार्यक्रममा महानायक राजेश हमालको विशेष प्रस्तुति रहने छ भने साथमा सोभित बस्नेत, सलोन बस्नेत, सुरक्षा पन्त, जेबिका कार्की, रिश्ता बस्नेत, फरिता खड्का लगायत दर्जन चर्चित कलाकारहरूले विशेष प्रस्तुति दिने आयोजक संस्थाले जनाएको छ । यही फागुन २९ गते शनिवार होटल सोल्टीमा आयोजना हुने अवार्ड समारोहलाई माल्भिका सुब्बा, सन्दिप क्षेत्री, संजोग बस्यालले सञ्चालन गर्ने छन् ।

खेलकुद

च्याम्पियन्स लिग : बार्सिलोना र युभेन्ट्स अन्तिम १६बाटै बाहिरिए

स्पेनिस जाइन्ट बार्सिलोना र इटालियन क्लब युभेन्ट्स युरोपियन च्याम्पियन्स लिगको अन्तिम १६ बाटै बाहिरिएका छन् । अन्तिम १६को दोस्रो लेगमा पिएसजीसँग १-१को बराबरी खेले पनि समग्रमा ५-२ले पराजित हुँदै बार्सिलोना अन्तिम १६बाटै बाहिरियो भने युभेन्ट्स दोस्रो लेगमा पोर्टोविरुद्ध ३-२ले विजयी भए पनि समग्रमा सग्रमा ४-४ गोलको बराबरी भएपछि अवे गोलमा पछि पर्दै प्रतियोगिताबाट बाहिरियो।

पहिलो लिगमा पिएसजीले ४-१ ले विजयी भएको थियो। दोस्रो लेगमा पुनरागमनका लागि बार्सिलोनालाई ४-० को जित आवश्यक थियो । तर, दोस्रो लेग १-१ को बराबरीमा सकियो र बार्सिलोना १४ वर्षपछि अन्तिम १६मै रोकियो। बार्सिलोना सन् २००६-०७ पछि पहिलो पटक च्याम्पियन्स लिगको क्वाटरफाइनल पुग्न असफल भएको हो ।

घरेलु मैदानमा भएको दोस्रो लिगमा किलिएन एमबाप्पेले ३१औं मिनेटमा पेनाल्टीमा गोल गर्दै पिएसजीलाई अग्रता दिलाएका थिए । ३७ औं मिनेटमा बार्सिलोनाका कप्तान लियोनल मेसीले गोल गर्दै खेल १-१ को बराबरीमा ल्याए । पहिलो हाफको इन्जुरी टाइममा बार्सिलोनाले अग्रता लिने अवसर पाए पनि गुमायो । एन्टोनियो ग्रीजम्यानलाई पिएसजीका कुर्जावाले फउल गरेपछि बार्सिलोनाले पेनाल्टी पाएको थियो, तर मेसीले पेनाल्टीमा गोल गर्न सकेनन् । मेसीको प्रहार पिएसजीका गोलकिपर केलर नाभासले बचाऊ गरेका थिए । सन् २०१५ पछि मेसीले पहिलो पटक च्याम्पियन्स लिगमा पेनाल्टीमा गोल गर्न नसकेका हुन् ।

यसैगरी दोस्रो लेगमा ३-२को जित निकाले पनि पोर्चुगिज क्लब एसफसी पोर्टोसँग अबे गोलमा पछाडि परेपछि युभेन्ट्स लगातार दोस्रो पटक च्याम्यियन्स लिगको अन्तिम १६बाटै बाहिरियो । मंगलबार राति भएको अन्तिम १६ को दोस्रो लेगमा पोर्चुगिज क्लब पोर्टोलाई अतिरिक्त समयमा ३-२ ले पराजित गरे पनि अवे गोलका आधारमा युभेन्ट्स बाहिरिएको हो । पहिलो लिगमा पोर्टोले घरेलु मैदानमा युभेन्ट्सलाई २-१ ले पराजित गरेको थियो । खेल समग्रमा ४-४को बराबरी भएको थियो । तर, अबे गोलमा युभेन्ट्स पछाडि रह्यो ।

युभेन्टसको मैदानमा भएको खेलको १९औं मिनेटमा सर्जियो अलिभिएराले पेनाल्टीमा गोल गर्दै पोर्टोलाई अग्रता दिलाएका थिए । तर, खेलको ४९औं मिनेटमा फेडेरिको चिएसाले युभेन्ट्सका लागि बराबरी गोल फर्काए ।

५४औं मिनेटमा मेहेदी टेरेमी रातो कार्ड पाउँदै मैदान छाडेपछि पोर्टो १० खेलाडीमा समेटियो । त्यसैको फाइदा उठाउँदै ६३औं मिनेटमा चिएसाले व्यक्तिगत दोस्रो गोल गर्दै युभेन्टसलाई २-१ को अग्रता दिलाए । त्यसपछि कुनै गोल नहुँदा निर्धारित ९० मिनेटको खेल ३-३ को अवस्थामा पुगेको थियो ।

त्यसपछि ३० मिनेटको अतिरिक्त समय थप गरियो । जसमा दुवै टिमले समान एक गोल गरे । फाइदा भने पोर्टोलाई नै भयो । ११५औं मिनेटमा पोर्टोका सर्जियोले व्यक्तिगत दोस्रो गोल गर्दै खेल २-२ को बराबरीमा ल्याए । ११७औं मिनेटमा एड्रिएन राबिअटले गोल गर्दै युभेन्टसलाई ३-२ को जित दिलाए । तर यो जित युभेन्टसलाई क्वाटरफाइनलमा पुऱ्याउन पर्याप्त भएन ।

टेस्ट च्याम्पियनसिप फाइलन साउथह्याम्पटनमा हुने

विश्व टेस्ट च्याम्पियनसिपको फाइलन इंग्ल्याण्डको साउथह्याम्पटनमा हुने भएको छ। आईसिसीले बुधबार विश्व टेस्ट च्याम्पियनसिपको फाइलन साउथह्याम्पटनस्थित हाम्सायर बाउलमा निर्णय गरेको हो। आईसिसीले इंग्ल्याण्ड तथा वेल्स क्रिकेट बोर्ड (इसीबी)सँगको छलफलपछि टेस्ट च्याम्पियनसिपका लागि साउथह्याम्पनटलाई छनोट गरेको हो।

आईसिसीले पहिलो पटक आयोजना गरेको विश्व टेस्ट च्याम्पियनसिपको उपाधिका लागि भारत र न्युजिल्यान्ड भिड्न् छन् । भेन्यू र टिम फाइनल भएपनि फाइनलको मिति भने तय भइसकेको छैन। न्युजिल्याण्ड टेष्ट च्याम्पियनसिपको पहिलो संस्करणको फाइनल पुग्ने पहिलो टिम बनेको थियो । भारतले गत शनिबार सकिएको सिरिजमा इंग्ल्याण्डलाई पराजित गर्दै न्युजिल्याण्डसँग फाइनल भेट पक्का गरेको हो । आइसीसीको क्रिकेट जनरल म्यानेजर जिओफ एलार्डाइसले आइसीसी वर्ल्ड टेष्ट च्याम्पियनसिप फाइनल टेष्ट क्यालेन्डरको सबैभन्दा ठूलो इभेन्ट रहेको भन्दै क्रिकेटकै सबैभन्दा पुरानो फर्म्याटलाई राम्रोसँग मनाउने बताए ।

ब्राजिलमा पेलेको नाममा रंगशाला

महान फुटबल पेलेको नाममा ब्राजिलमा रंगशालाको नाम राखिने भएको छ। ब्राजिलको प्रसिद्ध माराकाना स्टेडियमको नाम परिवर्तन गर्दै लिजेण्ड फुटबलर पेलेको नामाकरण गरिने भएको हो । ब्राजिलमा फुटबलको भगवान हेरिने पेलेको सम्मानमा माराकाना स्टेडियमको नाम पेलेको नाममा राखिन लागिएको हो । माराकाना स्टेडियमको नाम परिवर्तन गर्दै पेलेको नाम राख्न रियो द जेनेरियोको विधानसभाले अनुमति दिएको छ। विधानसभामा भएको मतदानबाट नाम परिवर्तनको स्वीकृति पाएको हो । अब सो स्टेडियमको नाम 'रेइ पेले स्टेडियम' हुने छ ।

८० वर्षीय पेलेले ब्राजिललाई ३ पटक विश्वकप दिलाएका थिए । पेलेले सन् १९९६ मा माराकाना स्टेडियममै १ हजार गोलको कोशेढुंगा पार गरेका थिए । माराकाना स्टेडियममा सन् १९५० र सन् २०१४ को विश्वकप फाइनल भएको थियो । यस्तै सन् २०१६ को ओलम्पिकको उद्घाटन पनि माराकानामा भएको थियो ।

कर्पोरेट

● १३ वाणिज्य बैंकलाई ६ अर्बको 'कृषि ऋणपत्र' बाँडफाँड

नीतिगत कारणले बाँडफाँड हुन नसकेको कृषि विकास बैंकको कृषि ऋणपत्र बाँडफाँड भएको छ । माघमा ६ अर्बबराबरको कृषि ऋणपत्र जारी गरेको भए पनि बैंक तथा वित्तीय संस्थासम्बन्धी ऐन (बाफिया)मा भएको व्यवस्थाका कारण वितरण गर्न समस्या देखिँदै आएको थियो ।

बाफिया २०७३ को दफा ५० को उपदफा १ को 'च' अनुसार बैंक तथा वित्तीय संस्थाले एक-अर्काको धितोपत्र (सेयर)मा लगानी गर्न पाइँदैन । विभिन्न किसिमका ऋणपत्र कालान्तरमा सेयरका रूपमा समेत परिवर्तन गर्न सकिने व्यवस्था छ । यसरी धितोपत्रमा परिणत गर्न सकिने ऋणपत्रलाई परिवर्तनशील ऋणपत्रसमेत भनिन्छ । बाफियाको व्यवस्थाले ऋणपत्रलाई पनि समेटिने भएकाले वितरण गर्न समस्या पर्ने देखिँदै आएको हो ।

यसअघि कृषि विकास बैंकले आव ०६४/६५ मा २ अर्ब ३० करोड रूपैयाँको अपरिवर्तनीय ऋणपत्रसमेत जारी गरेको थियो । पछि, त्यो रकम चुक्ता पुँजीमा जोडिएको थियो । राष्ट्र बैंकमार्फत सहजीकरण प्रक्रिया चलिरहे पनि बैंकले जारी गरेको ऋणपत्र बाँडफाँड भने भइसकेको छ ।

६ अर्बका लागि १४ अर्ब ६५ करोड रूपैयाँबराबरको माग गरेका १३ बैंकले आफूले मागेको रकमको ४० दशमलव ९५ प्रतिशतका दरमा ऋणपत्र पाएका छन् । २७ वाणिज्य बैंकमा १३ वाणिज्य बैंकले ऋणपत्र माग गरेका हुन् । माग गर्नेमा कुमारी, एभरेष्ट, नेपाल बंगलादेश, एनसिसी, प्राइम, लक्ष्मी, एनएमबि, प्रभु, नबिल, सानिमा, राष्ट्रिय वाणिज्य, माछापुच्छे, सिद्धार्थ बैंक रहेका छन् ।

● नेपाल बैंकले नागरिक लगानी कोषको सेयर बिक्री गर्ने

नेपाल बैंक लिमिटेडको स्वामित्वमा रहेको नागरिक लगानी कोषको संस्थापक समूहअन्तर्गतको ४ लाख ६८ हजार ८ सय २८ कित्ता सेयर लिलाम बिक्री गर्ने भएको छ । बैंकले उक्त संस्थापक सेयरको न्यूनतम मूल्य १ हजार ५ सय २ रूपैयाँ ५० पैसा तोकेर सेयर बिक्री गर्न लागेको हो ।

यस सेयरमा न्यूनतम १ सय कित्ताका लागि आवेदन दिन सकिने जनाइएको छ । उक्त संस्थापक सेयर खरिदका लागि बैंक तथा वित्तीय संस्था र बिमा कम्पनीहरू मात्र सहभागी हुन सक्ने बैंकले जनाएको छ । इच्छुक लगानीकर्ता कम्पनीले चैत १७ गते सम्ममा दररेट खुलाई सिलबन्दी बोलपत्र पेस गर्नुपर्ने जनाइएको छ ।

● नेपाल इन्भेष्टमेन्टको पैसा पठाउने एप सार्वजनिक

नेपाल इन्भेष्टमेन्ट बैक लिमिटेड (एनआइबिएल)ले भारतमा रहेका नेपालीलाई लक्षित गरेर 'पैसा पठाउने' एप सार्वजनिक गरेको छ । बैंकले यो एप भारतको बैंक अनअससँगको सहकार्यमा ल्याएको हो । आफ्नो मोबाइल फोनमार्फत यो एपबाट कुनै पनि समय भारतबाट नेपालमा रकम पठाउन सकिने जनाइएको छ । यो सेवा भारतमा बसोवास गरिरहेका वा कार्यरत प्रवासी नेपालीका लागि उपलब्ध हुने बैंकले जनाएको छ ।

पैसा पठाउने एप भारतबाट नेपालमा रकम पठाउन सरल, सुरक्षित, कम खर्चिलो र सुविधाजनक रहेको बैंकको दाबी छ । यो एप भारतमा बैंक होलिडेका साथै कुनै पनि समयमा प्रयोग गर्न सकिने जनाइएको छ । एपका प्रयोगकर्ताले सरल ३ स्टेपमै नेपालमा रहेका आफ्नो परिवारलाई पैसा ट्रान्सफर गर्न सक्ने बैंकले जनाएको छ ।

यो एप प्रयोग गर्न पठाउने र पाउने व्यक्तिबारे एकपटक रजिस्ट्रेसन गरे पुग्छ । त्यसपछि प्रयोगकर्ताले आफ्नो बैंक खाताबाट सहजै नेपालमा रकम ट्रान्सफर गर्न सक्ने जनाइएको छ । यो एप भारतीय केन्द्रीय बैंकसमेतबाट स्वीकृत प्राप्त डिजिटल मोबाइल पेमेन्ट प्लाटफर्म रहेको एनआइबिएलले जनाएको छ । एपमार्फत भारतबाट नेपालीले वर्षमा १२ पटक र भारतीय रूपैयाँ ५० हजारसम्म रकम पठाउन सकिने बैंकले जनाएको छ ।

सानिमा बैंक र आइएसओएन हेल्थ केयरबीच सम्झौता

सानिमा बैंक लिमिटेड र आइएसओएन हेल्थ केयर लिमिटेडबीच स्वास्थ्य उपचार सुविधासम्बन्धी सम्झौता भएको छ । सम्झौतामा बैंकका प्रमुख निक्षेप अधिकृत सरोज गुरागाईं र आइएसओएनका बिजनेस डेभलपमेन्ट प्रमुख आशिष धवनले हस्ताक्षर गरेका हुन् । सम्झौताअनुसार विश्वभर रहेका ५ सयभन्दा बढी अस्पतालमा स्वास्थ्य उपचार गराउँदा सानिमा बैंकका डेबिट-क्रेडिट कार्ड प्रयोगकर्ताले ५ देखि ७ प्रतिशतसम्म उपचार शुल्कमा छुट पाउने जनाइएको छ ।

आइएसओएन हेल्थ केयरअन्तर्गतका भारतका अपोलो हस्पिटल, मेदान्त हस्पिटल, फोर्टिस हस्पिटल, सिंगापुरको सिंगापुर जेनरल हस्पिटल, थाइल्यान्डको ब्यांकक हस्पिटल, बुमरूनग्राड इन्टरनेसनल हस्पिटल आदिमा सानिमा बैंकका डेबिट-क्रेडिट कार्ड प्रयोगकर्ताले सो छुट पाउन सक्ने बैंकले जनाएको छ । आइएसओएन हेल्थ केयरको भारत, थाइल्यान्ड, मलेसिया, इजिप्ट, अमेरिकालगायतका देशहरूका अस्पतालसँग सम्बन्धन रहेको जनाइएको छ ।बैंकले सातै प्रदेशमा ८६ शाखा, १७ विस्तारित काउन्टर र ९६ एटिएममार्फत सेवा दिइरहेको जनाएको छ ।

● नेपाल बंगलादेश बैंक र हिमाल डेन्टल हस्पिटलबीच सम्झौता

नेपाल बंगलादेश बैंक लिमिटेड र हिमाल डेन्टल हस्पिटलबीच छुटसम्बन्धी सम्झौता भएको छ । बैंकका कर्मचारी, कर्मचारीका परिवार तथा सम्पूर्ण खातावालले हिमाल डेन्टल हस्पिटलका सबै शाखामा उपचार गर्दा लाग्ने रकमको २० प्रतिशतसम्म छुट पाउने सम्झौता भएको हो ।

सम्झौतामा बैंकको सहायक महाप्रबन्धक सलोनिका सिंह तथा डेन्टल हस्पिटलका अध्यक्ष तथा प्रबन्ध निर्देशक डा. राजेन्द्र भट्टले हस्ताक्षर गरेको जनाइएको छ । हिमाल डेन्टल हस्पिटलको काठमाडौं उपत्यकामा ५ तथा उपत्यकाबाहिर ८ वटा हस्पिटल रहेको जनाइएको छ । सबै स्थानबाट छुट प्राप्त गर्न सकिने बैंकले जनाएको छ ।

बंगलादेश बैंकले ९९ शाखा, ७ एक्सटेन्सन काउन्टर तथा ८१ एटिएममार्फत बैंकिङ सुविधा दिँदै आएको जनाएको छ ।

● त्रिनगर कृषि बजारमा सन्राइजको क्युआर सेवा

सन्राइज बैंकले धनगढीमा रहेको त्रिनगर कृषि हाटबजारमा क्युआर कोडबाट भुक्तानी सेवा सुरू गरेको छ । बैंकले डिजिटल बैंकिङ सर्वसाधारणको पहुँचसम्म पुऱ्याउने उद्देश्यका साथ क्युआर कोडबाट भुक्तानी सेवा सुरू गरेको हो ।

क्युआर कोड प्रणालीको उद्‌घाटन धनगढी उपमहानगरपालिकाका मेयर निर्पबहादुर बडले गरेको बैंकले जनाएको छ । उनले नेपालमा डिजिटल भुक्तानी प्रणालीलाई सरल, सजिलो र सर्वसाधारणको पहुँचसम्म पुऱ्याउन धनगढी उपमहानगरपालिकाले अभियान सुरू गरेको बताए । यसका लागि बैंक वित्तीय संस्थाले देखाएको अग्रसरतामा सबैले सहयोग गर्नुपर्ने उनको भनाइ थियो ।

उक्त कार्यक्रममा बैंकका सुदूरपश्चिम प्रदेश प्रमुख सुरेन्द्रबहादुर शाहीले डिजिटल भुक्तानी प्रणालीमा सन्राइज बैंकले सबै क्षेत्रका स-साना तरकारी पसल, फलफूल पसल, किराना पसलहरूदेखि लोकल बसहरूसम्म पनि क्युआर कोड लागू गर्दै यस क्षेत्रमा नगदरहित कारोबारलाई बढाउँदै लगिरहेको बताए ।

त्रिनगर कृषि हाटबजार व्यवस्थापन समिति धनगढीका भवानीसिंह चैसिरले अब त्रिनगर कृषि हाटबजारमा तरकारी तथा फलफूल खरिद-बिक्री गर्न आउने व्यक्तिहरूले स-साना कारोबारमा समेत डिजिटल बैंकिङमार्फत सुरक्षित कारोबार गर्न सक्ने बताए ।

● नेपाल इन्फ्रास्ट्रक्चर बैंकद्वारा 'नेपाल स्नेही काख'लाई सहयोग

नेपाल इन्फ्रास्ट्रक्चर बैंक लिमिटेडले कार्यकालको दोस्रो वर्ष पूरा गरी तेस्रो वर्षमा प्रवेश गरेको अवसरमा नेपाल स्नेही काख नामक संस्थालाई ३ लाख रूपैयाँ सहयोग गरेको छ । बैंकले संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत उक्त सहयोग रकमबराबरको चेक बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रामकृष्ण खतिवडाले नेपाल स्नेही काखका नेहा पोखरेललाई हस्तान्तरण गरेका हुन् ।

मानसिक एवं शारीरिक रूपमा अशक्त एवं समाजबाट अवहेलनामा परेका बालबालिका, युवायुवती, वृद्धवृद्धालगायतलाई शिक्षा, स्वास्थ्य, आवाससहित हेरचाह गर्ने उद्देश्य लिई स्थापना भएको नेपाल स्नेही काखमा हाल ६५ जनाले आश्रय लिइरहेको जनाइएको छ । सहयोग रकम उक्त संस्थाले बनाउन लागेको नयाँ आश्रयस्थलको पूर्वाधार निर्माणमा खर्च हुने बैंकले जनाएको छ । उक्त अवसरमा बैंकका नायब कार्यकारी अधिकृत भूपेन्द्र पाण्डे, नायब महाप्रबन्धक सूर्यबहादुर तामाङलगायतको उपस्थिति रहेको बैंकले जनाएको छ ।

● गोरखा डिपार्टमेन्ट स्टोरमा एनआइसी एसियाको क्युआर सेवा

एनआइसी एसिया बैंकले पूर्वी नेपालमा रहेको गोरखा डिपार्टमेन्ट स्टोरका ४ वटा शाखामा क्युआर भुक्तानी सेवा उपलब्ध गराएको छ । नगदरहित कारोबारलाई विस्तार गर्दै देशभर सहज डिजिटल कारोबारको प्रोत्साहन गर्ने उद्देश्यअनुसार बैंकले गोरखा डिपार्टमेन्ट स्टोरहरूमा क्युआर सेवा उपलब्ध गराएको हो । सेवा उपलब्ध गराउने सम्झौतामा बैंकका प्रदेश १ र २ का डेपुटी प्रोभिन्सियल पर्फमेन्स एसोरेन्स इकोसिस्टम प्रकाशचन्द्र अधिकारी र स्टोरका महाप्रबन्धक बलराम आचार्यले हस्ताक्षर गरेको बैंकले जनाएको छ । बैंकले सजिलो एकाउन्टसँगको सहकार्यमा डिपार्टमेन्ट स्टोरको बिलमै फोन पेको क्युआर कोड आउने नवीनतम प्रणालीको सुरूवात गरेको जनाइएको छ । यसमार्फत कम्प्युटरको स्क्रिनमै क्युआर कोड स्क्यान गरी उपभोक्ताले खरिद रकम भुक्तानी गर्न सक्ने बैंकले जनाएको छ । गोरखा डिपार्टमेन्ट स्टोर मोरङको विराटचोक तथा पथरी, सुनसरीको इटहरी र झापाको दमकमा सञ्चालनमा रहेको छ ।

बैंकले हालसम्म देशभर ४१ हजारभन्दा बढी क्युआर मर्चेन्टहरू खडा गरी डिजिटल भुक्तानी सेवा प्रदान गर्दै आएको जनाएको छ ।

यसैक्रममा बैंकले आफ्ना मोबाइल बैंकिङ वा कार्ड (डेबिट-क्रेडिट) प्रयोगकर्तालाई समेत देशभरका २ हजार ३ सयभन्दा बढी अस्पताल, होटेल तथा रेस्टुरेन्ट, डिपार्टमेन्ट स्टोरलगायतमा सेवा लिई लागत रकम भुक्तानी गर्दा कारोबार रकमको ३० प्रतिशतसम्म छुट दिने व्यवस्था गरी डिजिटल कारोबारलाई प्रोत्साहन गरिरहेको दाबी गरेको छ ।

मुलुक...

छन् त्यसैले संसदमा कांग्रेसको सांसदको संख्या ६१ मात्र रहेको छ भने माओवादीको संख्या ५३ भएपनि केही सांसदहरूले ओली पक्षमा लागेका हुनाले उनीहरु माओवादीमा नफर्किने उद्घोष गरिसकेका हुनाले माओवादी केन्द्रमा कति सांसद रहेका छन् भन्ने प्रष्ट भईसकेको छैन । जसपाका ३४ सांसद भएपनि २ जना निलम्बनमा रहेकाले गर्दा संसदमा ३२ मात्र रहेका छन् । माओवादी केन्द्रका ८ जना सांसदहरूले पद त्यागेको खण्डमा कांग्रेस माओवादी केन्द्र र जनता समाजवादी पार्टीको संयुक्त सरकार बन्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ ।

नेकपा एमालेका संसदमा १ सय २१ सांसद भएपनि एकको निधन भएकाले गर्दा संसदमा नेकपाका १ सय २० सांसद रहेका र प्रधानमन्त्री ओलीलाई पदमा कार्यमै रहिरहन १ सय ३८ सांसदको आवश्यकता पर्ने भएकाले कांग्रेस, माओवादी केन्द्र र जनता समाजवादी पार्टीको संयुक्त सरकार निर्माण गर्नुभन्दा ओलीलाई पदमै रहिरहन सहज अवस्था देखिन्छ । निलम्बनमा परेका र निधन भएका सांसदको संख्यालाई नजोड्दा प्रधानमन्त्रीले विश्वासको मत लिनुपर्ने अवस्थमा १ सय ३६ सांसद भए पुग्ने अवस्था देखिएकोले प्रधानमन्त्री ओली ती सांसदहरूको संख्या पुऱ्याउन लागि परेका छन् । झण्डै दुई तिहाईको सरकारले समेत मुलुकलाई स्थिरता दिन नसकेको अवस्था र पार्टीभित्रको आन्तरिक कलहले गर्दा प्रतिनिधिसभा विघटन गर्न प्रधानमन्त्री ओली बाध्य भएका भएपनि अदालतले प्रतिनिधिसभाको पुर्नस्थापना गरी दिएपछि पनि संसद चल्न सकेको छैन । यी सबै कारणहरूले गर्दा अब पनि ताजा जनादेश बाहेक अर्को विकल्प देखिँदैन । अदालतलको आफ्नो निर्णय दियो त्यो न्यायिक क्षेत्रमा ठीक भएपनि राजनीतिक क्षेत्रमा राजनीतिक दलहरूले नै निर्णय गर्ने भएकाले अब सबै राजनीतिक दलहरूको सहमतिमा ताजा जनादेशमा जानु नै उपयुक्त विकल्प हो । कांग्रेसले ओली सरकार र माओवादी केन्द्र दुवैलाई समर्थन नजनाउने र सरकार निर्माणमा सहयोग नगर्ने निर्णय गरेको खण्डमा ताजा जनादेशको बाटो खुल्छ । विगतमा पनि मिलिजुली सरकार निर्माण भएका भएपनि त्यस्ता सरकारहरु ८/१० महिनासम्म पनि चल्न नसकेका हुनाले कांग्रेसले सरकारमा जाने निर्णय गर्नुभन्दा जनतामा जाने निर्णय गर्नु नै मुलुक र कांग्रेसको हितमा हुनेछ ।

नेपाल...

विभाजन गर्न उनलाई अरू ११ जना सांसदको आवश्यकता पर्ने देखिन्छ । त्यही कारण नेपालले दल विभाजन गर्न चाहेपनि त्यो प्राय असम्भव जस्तै देखिन्छ । त्यही कारण ती ३७ जना सांसदहरूको पद पनि नेकपा एमालमै फर्किएको खण्डमा मात्र सांसद पद जोगिन्छ । सांसद पद नै गुम्ने अवस्था आएको खण्डमा नेपाल पक्षमा लागेका धेरै सांसदहरु नेकपा एमालेमै फर्किन सक्ने सम्भावना जिवितै रहेको छ । दल विभाजन गर्दा आवश्यक प्रतिशत नपुगेपछि सांसद पद नै गुम्न सक्छ । तर दल विभाजन भने गर्न सक्छन् । सम्वैधानिक व्यवस्था अनुसार यस्तो जटिल अवस्थामा के नेपाल पक्षमा रहेका सांसदहरु सांसद पदकै माया मारेर माधव नेपाल पक्षमा रहला त भन्ने प्रश्न समेत उठेको छ । ओली समूहले भने माधव नेपाल, झलनाथ खनाल बाहेकका अन्य सांसदहरु नेकपा एमालेमै फर्किन सक्ने आंकलन गरिसकेको छ । नेपाल पक्षका सांसदहरु एमालेमै फर्किएको खण्डमा माधव नेपाल र झलनाथ खनाललाई मात्र च्यापिरहन पुष्पकमल दाहाल के राजि होला त ?कार्यकर्ता विनाका नेतालाई च्यापिरहनु दाहालको लागि बाध्यता हुन सक्दैन । नेकपा एमालेबाट प्रत्यक्ष र समानुपातिक गरी संघीय संसदमा १ सय २१ जना रहेका छन् भने माओवादी केन्द्रबाट ५३ जना सांसद रहेका छन् । संघीय संसद हुँदै राष्ट्रिय सभा, प्रदेशसभा र स्थानीय तहको वडा सदस्यदेखि लिएर महानगर हुँदै उपमहानगरपालिका र गाउँपालिकाका प्रतिनिधिहरूसम्मा विभाजन भईसकेको अवस्थामा अब कि त आफूले चुनाव लडेकै पार्टीमा आउनुपर्‍यो यदि होइन भने पद त्याग गर्न बाध्य हुनुपर्ने अवस्थामा जनप्रतिनिधिहरु पुगेका छन् । नेकपाका २२ हजार जति जनप्रतिनिधि रहेका भएपनि अहिले नै ओली पक्षमा १२ हजार खुलिसकेका छन् । अब बाध्यता आइपरेको हुनाले तत्कालिन नेकपा एमालेबाट निर्वाचित भएका सबै तहका प्रतिनिधिहरूमा नेकपा एमालेमै फर्किन सकने अवस्था रहेपनि माधव नेपाल र झलनाथ खनाललगायतका अन्य केहीलाई भने संकटमात्र नभएर महासंकट पर्ने निश्चित जस्तै भएको छ । सांसद पद नै गुम्ने भएपछि सांसदहरु नेकपा एमालेमै फर्किने रणनीतिमा लागेका हुनाले नेपाल पक्षमा सन्नाटा छाएको छ । त्यसैले गर्दा नेपाल अरू संकटमा परेका छन् ।

ताजा...

कम्युनिष्ट पार्टीको संघीय संसदमा जम्मा १ सय ७४ सिट रहेको थियो यो २ सय ७५ को दुई तिहाई नजिकको संख्या हो ।

नेकपाको गठनलाई अदालतले अवैधानिक भनि दर्ता नै खारेज गरिदिएको हुनाले अब कानुनी रूपमा नेकपा एमाले नै संसदको पहिलो ठुलो पार्टी बनेको छ भने त्यसको अध्यक्ष केपी ओली रहेका छन् । तत्कालिन माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष रहेका पुष्पकमल दाहाल अध्यक्ष नै कायम रहेका भएपनि संसदमा माओवादी केन्द्र तेस्रो ठुलो पार्टीमा परिणत भएको छ । संघीय संसदको प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेपाली कांग्रेसको संसदमा ६३ सिट रहेको छ भने जनता समाजवादी पार्टीको ३४ सिट रहेको छ । राप्रपा लगायत अन्य केही साना पार्टीका ४ स्वतन्त्र सांसद रहेका छन् । नेकपा दर्ता खारेजीपछि नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र अलग अलग भएकाले अब प्रधानमन्त्री ओली नेतृत्वको सरकार अल्पमतमा परेको छ । ओली नेतृत्वको सरकारलाई कांग्रेस, माओवादी केन्द्र र जसपा मध्येका एकले समर्थन गर्नुपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ । तर अहिले सम्म माओवादीले ओलीलाई दिएको समर्थन फिर्ता गरिसकेको छैन । यदि कांग्रेस र जसपाले ओली नेतृत्वको सरकारलाई समर्थन नगरेको खण्डमा माओवादी केन्द्रले फेरी ओलीलाई समर्थन गरेको खण्डमा मात्र ओली नेतृत्वको सरकार बाँच्न सक्छ ।

नेकपा एमालेलाई बाहिर रोखर कांग्रेस, जसपा र माओवादीले मिलेर संयुक्त सरकार गठन गर्न सक्ने सम्भावना भएपनि त्यो अझ कठिन देखिन्छ । यदि उनीहरूले सरकार निर्माण गरेको खण्डमा प्रमुख प्रतिपक्षी दल नेकपा एमाले नै हुने भएकाले उसले ताजा जनादेशको माग गर्न सक्ने सम्भावना समेत देखिएको छ । पुष्पकमल दाहालले नेतृत्व गरेको माओवादी केन्द्रका केही सांसदहरु नेकपा एमालेमा प्रवेश गरेको खण्डमा माओवादीको संख्या घट्दो र त्यसबेला माओवादीलाई समेत निर्वाचनमा जान दबाब पर्ने भएकाले अहिलेको राजनीतिक अवस्था जटिल मोडमा पुगेको छ । नेपाली कांग्रेसले ओली नेतृत्वको सरकारलाई समर्थन गरेको खण्डमा केही समय सम्म सरकार चल्न सक्ने भएपनि त्यसले समस्याको समाधान भने हुँदैन । त्यसैले ताजा जनादेश बाहेक अर्को विकल्प देखिएको छैन ।

प्रचण्ड...

र कांग्रेस, जसपा सबैतिर हारगुहार गर्दा पनि केही नलागेपछि सत्तारूढ दल नेकपा एमालेसँग पनि वार्ता अघि बढाउने र सरकारलाई दिएको विश्वासको मत फिर्ता नगर्ने निर्णयमा पुगेका छन् ।

ओलीलाई नैतिकता नैतिकता भनेर सुगा रटान दिने प्रवक्ता नामधारी नारायणकाजी श्रेष्ठ पनि औकातमा आए र हिजो भन्दै थिए- सबैसँग वार्ताका लागि ढोका खुला राखेका छौं ।

नसनाडी गलेको देखियो, जनयुद्धजस्तो सहज रहेन छ राजनीति भन्ने बल्ल बुझे प्रचण्डले ।

१७ हजार नेपाली जनताको रगत बग्दा पनि आम जनताको सम्मान पाएका प्रचण्ड यतिबेला मुर्दा शान्तिको पुच्छर बनेका छन् । जनताको भयभरको सम्मान गुमाएर निस्तेज बनेका छन् । वर्तमान नेपालको राजनीतिमा ओलीजत्तिको सफल र प्रचण्ड-माधवजत्तिको असफल नेता कोही रहेनन् । यिनका सती जान यिनका विश्वासपात्र भनिएकाहरूले पनि यिनलाई धमाधम छाड्न थालेका छन् ।

प्रचण्ड भारतका लागि कम्फर्टेबल भनेर हाड नभएको जिब्रो लप्टन हुनासाथ सिपाहीमा घटुवा हुनपुगेका छन् ।

यसलाई...

भीम रावलको ।

हेरौं माधव नेपाल र भीम रावल कहिले बोल्छन् ? कहिले पार्टी अध्यक्षलाई भेट्न जान्छन् ?

ठूलो...

खारेजी गरि पाउँ भनि सर्बोच्च अदालतमा रिट निवेदन दिएका थिए । त्यही रिट निवेदनको फैसला फागुन २३ गते सर्बोच्च अदालतका माननीय न्यायाधिश वमकुमार श्रेष्ठ र कुमार रेग्मीको संयुक्त इजलासले केपी ओली र पुष्पकमल दाहालले दर्ता गराएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको दर्ता खारेज गरिदिएको छ । अदालतले नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी ऋषिराम कट्टेलकै भएको भन्दै तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रलाई नै पुर्नस्थापना गरीदिएको छ । ओली दाहालले नेतृत्व गरेको नेकपाभित्र विवादले उग्ररूप लिँदै अनौपचारिक रूपमा विभाजन समेत भईसकेको अवस्थामा पार्टीको नाम नै खारेज गरी दिएपछि तत्कालिन नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र नै अस्तित्वमा आएका छन् ।

वितगमा भएको प्रतिनिधिसभा, राष्ट्रियसभा, प्रदेशसभा र स्थानीय तहमा निर्वाचित प्रतिनिधिहरु अब पहिला जुन पार्टी नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्रबाट निर्वाचित भएका हुन् त्यही पार्टीमा बस्नुपर्ने बाध्यता उनीहरूलाई रहेको छ । नेकपाभित्रको विवादले गर्दा प्रतिनिधिसभाका सदस्यहरु र प्रदेशसभाका सदस्यहरु हुँदै स्थानीय तहका प्रतिनिधिहरु पछिल्लो समयमा केपीओली समूह र पुष्पकमल दाहाल समूहमा गएका भएपनि उनीहरु पुनः आ आफ्नै समूहमा फर्किनुपर्ने अवस्था आएको छ।

नेकपा एमालेको चुनवा चिन्ह लिएर चु नाव लडेका माधवकुमार नेपाल, झलनाथ खनाललगायतका केही व्यक्तिहरु पुष्पकमल दाहाल पक्षमा गएकाले अब उनीहरु सबै नेकपा एमालेमा नफर्किएको खण्डमा उनीहरु स्वत पदमुक्त हुन सक्ने सम्भावना रहेको छ । त्यसैगरी गृहमन्त्री रामबहादुर थापा उद्योगमन्त्री लेखराज भट्ट, उर्जामन्त्री टोपबहादुर रायमाझी, शहरी विकास मन्त्री प्रभु शाह माओवादी केन्द्रमै फर्किनुपर्ने भएको छ । उनीहरूलाई पुष्पकमल दाहालले नेतृत्व गरेको माओवादी केन्द्रको ह्विप लाग्ने भएकाले उनीहरु कि माओवादीमा फर्किनुपर्ने हुन्छ कि सांसदबाट दाहालले कारबाही गरी पदमुक्त गर्न सक्ने अवस्था रहेको छ । ओली पक्षले पनि माधव नेपाल लगायत अन्यलाई पदमुक्त गर्न सक्ने भएकाले त्यसको सबै भन्दा ठुलो मारमा माधव नेपाल, झलनाथ खनाल, भीम रावल लगायत अन्य केही सांसदहरूको पद धरापमा पर्ने निश्चित भएको छ । ओली पक्षले तत्कालिन नेकपा एमालेबाट सूर्य चुनाव चिन्ह लिएर निर्वाचित भएका सबै तहका व्यक्तिहरूलाई नेकपा एमालेमै फर्किन आग्रह गरिसकेको र पार्टीमा नफर्किएको खण्डमा कारबाही गर्ने चेतावनी दिईसकेको हुनाले अब माधव नेपाल लगायत अन्यले कि नेकपा एमालेमै फर्किनुपर्‍यो यदि होइन भने उनीहरु कारबाहीको भागि बन्न सक्ने अवस्था देखिएको छ । माधव नेपाल सहितका माओवादी केन्द्रमा गएका व्यक्तिहरु नेकपा एमालेमै फर्किएको खण्डमा मात्र उनीहरूको पद जोगिन सक्छ । माओवादी केन्द्रको चुनाव चिन्ह लिएर निर्वाचित भएको गृहमन्त्री सहितका अन्य नेताहरु समेत माओवादी केन्द्रमै अर्थात पुष्पकमल दाहालकै नेतृत्वमा नगएको खण्डमा उनीहरु समेत पदमुक्त हुन सक्ने सम्भावना भएकाले र ठुलो संख्यामा सांसदहरूको पद रिक्त रहने भएकाले गर्दा सांसद विघटन हुन सक्छ । अहिलेको समस्याको जड भनेको नेकपाभित्रकै विवाद थियो । त्यो विवादको अन्त्य ताजा जनादेशबाट मात्र सम्भव रहेको थियो । तर अदालतले विघटन भएको प्रतनिधिसभा पुर्नस्थापना गरीदिएर अर्को विवाद जन्माईदिएको छ ।

पुनरावलोकन...

ल्याईदिएको छ । दाहाल पक्षले यो निर्णयलाई राजनीतिक निर्णय भनेपनि अध्यक्ष ओलीले यसलाई स्वागत गरेका हुनाले अब यो मुद्दाको पुनरावलोकन हुन सक्ने सम्भावना समेत न्यून रहेको छ ।

ऋषि कट्टेलले निर्वाचन आयोग, पार्टीका दुवै अध्यक्ष ओली, दाहाल र नेकपालाई विपक्षी बनाएर अदालतमा मुद्दा दर्ता गराएकाले पुनरावलोकनको माग गर्दा पनि चारै पक्षले निवेदन दिनुपर्ने हुन्छ तर ओलीले स्वागत गरिसकेका निर्वाचन आयोगले अदालतको निर्णय अनुसार काम अघि बढाईसकेको र दर्ता खारेजी भएको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टीको स्वामित्व कसैले नलिने भएकाले माओवादीका अध्यक्षले मात्र पुनरावलोकन गर्ने निवेदन सर्बोच्च अदालतमा दिएपनि पुनरावलोकन हुन सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । एउटै मुद्दामा कसैले स्वीकार गर्ने अनि कसैले पुनरावलोकनका लागि निवेदन दिँदा त्यो कमजोर अवस्थामा पुग्दा निर्वाचन आयोगले पुनरावलोकन नगर्ने र अदालतको आदेश अनुसार अघि बढ्ने बताइसकेको हुनाले सो निर्णयको पुनरावलोकन हुन सक्ने सम्भावना देखिँदैन ।

पुनरावालोकनका लागि मुद्दाको फैसला गर्ने न्यायाधिश बहेक अन्य तीन न्यायाधिशले मुद्दाको अध्ययन गरी कानुनी त्रुटी देखिएमा पुनरावलोकनका लागि निस्सा प्रदान गर्न सक्ने कानुनी व्यवस्था रहेको भएपनि निर्णयलाई एक पक्षले स्वीकार गर्ने अनि अर्को पक्षले पुनरावलोक गर्नका लागि निवेदन दिएपनि त्यसलाई अदालतलले स्वीकार गर्न नसक्ने अवस्था सिर्जना भएकाले अब औपचारिक रूपमा नेकपा एमाले र माओवादी केन्द्र अलग अलग भएर कार्य सञ्चालन गर्नुपर्ने भएको छ । त्यही कारण पुष्पकमल दाहाल पक्षमा गएका माधव नेपाल, झलनाथ खनाल सहितका तत्कालिन नेकपा एमालेबाट निर्वाचित भएका व्यक्तिहरु नेकपा एमाले मै फर्किनु बाहेक उनीहरूसँग अर्को विकल्प नभएकाले उनीहरूले दाहालसँगको सम्बन्ध तोडेर नेकपा एमालेमै फर्किएका छन् । यदिउनीहरु नेकपा एमालेमा नफर्किने हो भने उनीहरूको सांसद पद गुम्ने निश्चित थियो । सांसद पद गुमेपछि दाहालसँगै बस्ने हिमत नेपाल, झलनाथलगायत कसैले गर्न सकेन । ओली पक्षमा लागेका तत्कालिन माओवादी केन्द्रबाट निर्वाचित भएका गृहमन्त्री रामबहादुर थापा लगायतका व्यक्तिहरु भने सांसद पद गुमेपनि ओलीसँग बस्न सक्ने सम्भावना देखिएको छ ।

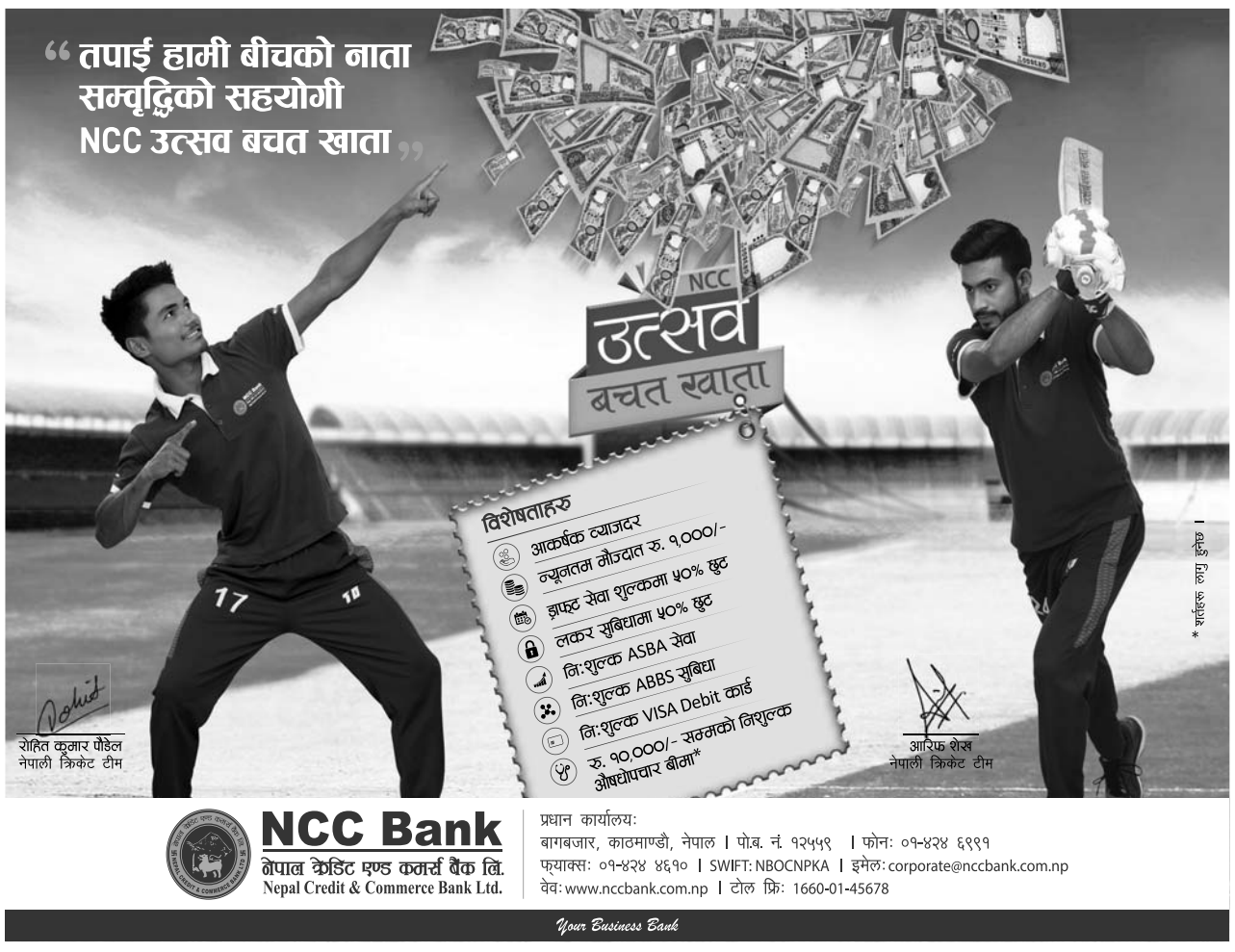

NCC Bank
नेपाल क्रेडिट एण्ड कमर्स बैंक लि.
Nepal Credit & Commerce Bank Ltd.

प्रधान कार्यालयः
बागबजार, काठमाण्डौ, नेपाल । पो.ब. नं. १२५५९ । फोनः ०१-४२४ ६९९१
फ्याक्सः ०१-४२४ ४६१० । SWIFT: NBOCNPKA । इमेलः corporate@nccbank.com.np
वेबः www.nccbank.com.np । टोल फ्रिः 1660-01-45678

Your Business Bank

महिलाको सुरक्षासमृद्ध नेपालको आधार : सम्मान र रोजगार

नेपाल सरकार
सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय
सूचना तथा प्रसारण विभाग

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७८०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : abhiyanweekly40@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार